

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja co-
loletne 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2054

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563.
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENEK

Trst zapisan smrti

Okrog Trsta se danes koncentrirala gospodarska borba italijanstva in germanstva, ki se zrcali tudi v političnem boju med Berlinom in Rimom za nadoblast v Podonavju. Mično je, da sega vsaj naravno gospodarsko zaledje Trsta še čez Dunaj, za katerega se že delj časa bije boj med Mussolinijem in Hitlerjem; tako je bila leta 1928 s sporazumom med Nemčijo, Češkoslovaško in Italijo, ki naj bi napravil konec tarifnemu boju med Trstom na eni strani ter Hamburgom in Bremenom na drugi, potegnjena demarkacijska črta skozi Bor u Tach-Beroun, Kolin, Frydland n. O., ki reže Češkoslovaško. S to pogodbo se je Nemčija obvezala, da bo povečala železniški tarif na blago, ki bi bilo odpravljeno iz krajev južno od te črte na Hamburg in Bremen; Italija bi morala nasprotno uporabiti višji tarif za blago, odpravljeno proti Trstu iz krajev, ki leže severno od te črte. Tako naj bi se onemogočila uničujoča konkurenca med Trstom in nemškimi lukami.)

Italijani so zasedli Trst z dvojnim namenom: Raztegniti so hoteli svoj vpliv v Podonavje in paralizirati konkurenčno moč največjega konkurenta italijanskih luk (Benetk in Genove).

Drugi namen je že davno dosežen. Trst je že paraliziran — temeljito paraliziran, tako, da je iz njega nastalo za Italijo kočljivo vprašanje, kako naj preživi 240.000 ljudi. To je problem tudi političnega prestiža Italije ne samo v Trstu, temveč v vsem Podonavju.

Italijanska gospodarska in politična ekspanzija v Podonavje, ki naj bi ji bil Trst oporišče, je morala zadeti na odpor nasledstvenih držav — Jugoslavije in Češkoslovaške. Trst je seveda v kratkem občutil učinke političnega boja, ki ga je začela Italija proti nasledstvenim državam. Škoda, ki jo je povzročil Trstu razpad velike avstro-ogrske monarhije, kateri je bil Trst poleg Reke edino izhodišče na morje, bi se bila dala vsaj deloma popraviti, ako bi bila italijanska zunanja politika ubrala povsem drugačno pot, kakor jo je v resnici, posebno pod Mussolinijem. Promet Trsta z ozemljem, ki ga obsega Slovenija, je že pred vojno znašal eno tretjino vsega tržškega prometa. Večino tega prometa je Trst zaradi nove politične meje, ki jo je italijanska politika nasproti naši manjšini še zaostrela, končno zgubil.

Kaj naj Trstu prinesejo najnovejši spore zumi z Avstrijo in Češkoslovaško? Obstojijo postojanke, ki jih Trst pod Italijo ne more nikdar več zavzeti, postojanke, ki so bile za tržško pristajanje za vedno izgubljene v trenutku, ko je Trst zasedla Italija. To so postojanke, ki jih je Trst držal kot konkurent italijanskih pristajanj.

Po zasedbi ni Trst zgubil samo precejšnje politične avtonomije, katere je bil vedno deležen pod Avstrijo, ampak je v nekaj letih prišel tudi ob ekonomsko in finančno avtonomijo. Trst nima več lastnega bankarstva, njegovo »Banca Commerciale Triestina« je absorbirala »Banca Commerciale Italiana«; vodstvo velikih zavarovalnic, ki so bile ponos Trščanov, je prešlo v roke priseljenih Italijanov. Italijanski kapital nima interesa, da bi ohranil Trst na nekdanji višini, medtem, ko so bili interesi nekdanjih finančnih središč Avstro-Ogrske z interesi Trsta krepko povezani. Z reorganizacijo italijanske brodarstva pod Mussolinijem vodstvom je bila vzeta tržški brodarskim družbam, ki sta jim bila na čelu »Cosulich« in tržški »Lloyd«, vsaka možnost svobodne akcije. Brodarski koncern »Italcia«, ki vodi brodarsko politiko, je v rokah Genove. Najboljši tržški parniki so bili razdeljeni med Genovo in Napoli. Tržške ladje, namenjene v Sredozemsko morje, na Bližnji in Daljni vzhod, morajo pristajati v Benetkah. Ladjedelnice v Trstu in v Tržcu so danes po večini v rokah beneških in milanskih kapitalistov. Ekonomska nacionalizacija Trsta je torej dovršeno dejstvo. Tu pa tam se med Trstom, Benetkami in Genovo vname ostra polemika, a Trst se končno mora vdati.

Nočemo zanikati dejstva, da je Italija zabila v Trst mnogo denarja. Če si Trst kljub temu ne more opomoči, je pač nov dokaz, da mu pod Italijo ni življenja. S tem denarjem so bila dokončana dela v tržškem pristanišču, ki jih je začela Avstrija; zgradili so tudi luksuzno morsko postajo za osebni promet, postavili so »svetelnik zmag«, zgradili so veličanska skladišča in postavili moderna divgala. Verjetno, da so v Rimu dobro vedeli, da niso ti izdatki ekonomsko utemeljeni, a so se kljub temu odločili za nje, da zavarujejo politični prestiž. Saj Rimu ni moglo biti indiferentno, če so n. pr. berlinski listi pisali, da v tržškem pristanišču raste trava, ali pa angleški, da bi bil Trst idealno mesto za upokoje. Iz teh razlogov je tudi Mussolini potegnil črto čez stomilijonsko posojilo tržškemu mestu.

Bilo je mnogo poskusov, s katerimi je skušala italijanska vlada rešiti Trst propasti. Tako je bil proglašen del tržškega ozemlja za »industrijski pas«. Industrija bi se lahko v tem pasu svobodno razvila, poslovala bi s surovinami, za katere bi ne bilo treba plačati carin. Poskus industrializacije Trsta se ni posrečil. Trščani so zahtevali, naj bi se zgradila »predilska prog«, ki bi direktno vezala Avstrijo s Trstom, in sicer čez Trbiž, Tolmin in Gorico, da ne bi tekla čez jugoslovansko ozemlje. Takoj so se oglasili Benečani iz strahu, da ne bi prog škodovala Benetkam. Zdaj je na programu elektrifikacija vseh dovoznih prog, postojne in transalpine, toda elektrificira se tudi prog Trst-Videm, ki pelje na Benetke in konkurira Trstu. Te proge tečejo tako malo po italijanskem ozemlju, da ne bo mogla elektrifikacija odločujoče vplivati na smer prometa in ga privabiti v Trst.

Četudi upoštevamo zmanjšanje svetovnega prometa na morju in na celinah ter splošno gospodarsko krizo v tržškem zaledju, moramo priti do zaključka, da se Trst pod Italijo ne bo

Trboveljski boj - edinstven primer v evropski zgodovini

Orožje obupa proti brezsrčnemu kapitalizmu

Po vseh rudarskih revirjih v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju vlada neomahljiva volja, vztrajati do zmage ali pa do smrti - Ganljiva junaštva rudarskih žena in otrok - Uradništvo je solidarno

Trbovlje, 4. julija.

Vsi rudarski revirji nudijo danes mračno sliko. V Trbovljah n. pr. ne vidiš na cesti skoraj nobenega moškega, ker so vsi v rovi. Žene pa sem in tja zborujejo, vendar jih delavski zaupniki pregovarjajo, naj se razidejo in naj prepustijo borbo za delavske pravice moškim. Tudi otroške igre na cesti so prenehale in celo najmlajši se nekako zavedajo, da bijejo njihovi očeti trd in zadnji boj za svoje človeško dostojanstvo.

Delavska množica v revirjih je očitno

Kako se je pričelo gibanje?

Kako se je pričelo to gibanje? Rudarji, ki bi morali biti včeraj ob 2 popoldne zamejnani v rovi, niso hoteli oditi iz rovov. Celo obratovodje in drugi voditelji obratov niso niti slutili, kaj pripravljajo rudarji. Kakor znano, je delo v trboveljskih rudnikih razdeljeno na tri partije, ki traja vsaka po 8 ur. V tem času se rudarji izmenjujejo. Včeraj ob 2 je prišla v rove, da zamenja svoje tovariše, druga tretjina, ki naj bi izmenjala prvo tretjino rudarjev. Ko je prišla druga tretjina v rov, prva ni hotela iti ven in so tudi rudarji druge tretjine ostali v rovi. Drugi tretjini je sledila davi ob 6 tretja, ki je tudi ostala v rudnikih. Vsi ti delavci ne delajo nič, odklanjajo vsako hrano in nekateri najbolj odločni odklanjajo celo vodo. Ta čuden način stavke je zelo uspešen in rudarji upajo, da bodo s svojo samostojnostjo prisilili družbo, da umakne svoje nesocialne ukrepe. Med rudarji v rovih gre od moza do moza nešteto krat poudarjeno geslo, da ne sme nihče popustiti in da je bolje, če vsi v rovi umro, kakor pa da bi pristali na samotne zahteve TPD. Take stavke se je poslužilo prav vse delavstvo do zadnjega moza v vseh rudnikih TPD in tako tleči n. pr. v vzhodnem okrožju v Trbovljah 560 mož, v vzhodnem okrožju pa vsega 740 mož, to so vsi, ki so imeli zadnji čas delo v rovi. Delavci v delavnicah so se pridružili kakor en mož temu gibanju. V trboveljskih delavnicah je zaposlenih okoli 200 delavcev.

...njihov oče pa gladije za nje v rovu

Vaš poročevalec je danes hotel, da bi se mu dovolil vstop v rudniške rove, da bi na licu mesta govoril z delavci. Rudarska uprava pa je to odrekala z utemeljitvijo, da ne prevzame jamstva za življenje in da je to proti zakonskim določbam. Pač pa je vaš poročevalec pred rovom izvedel naslednje: Delavci-rudarji v rovih so vsak na svojem mestu in se med seboj tiho in mirno pogovarjajo ter govorijo z delavskimi zaupniki, ki jih obveščajo o položaju gibanja, med njimi pa se doslej ni našel nihče, ki bi z najmanjšo besedico sprožil misel, da bi rudarji prenehali z gladovno stavko. Vsi rudarji so popolnoma solidarni.

„Ne sprejememo nobene hrane, samo izdalci naj jedo ...!“

Rudarske žene so v strahu za svoje moze pričele pošiljati v rov živila. Vozčki z živili so res prišli do rudarjev, toda rudarji se jih niti dotaknili niso. Brez besed in brez

že prejšnji teden napravila sklep, da se posluži tega skrajnega sredstva v borbi za svoje pravice. To je pokazal tudi shod, ki je bil v ponedeljek. Nihče ne more vedeti za organizatorja oziroma iniciatorje te nenavadne stavke, kajti celo delavski zaupniki so bili presenečeni nad tem strunnim enotnim in solidarnim nastopom slehernega moža. Glavno stavko je vodil obup množice, rodila jo je resnična lakota. Gladovna stavka se je pričela hkrati v vseh rudniških obratih, ki jih premore TPD, to je v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Rajhenburgu, Hudi jami in tudi v Kočevju.

kakšnih poročil so hrastniški rudarji poslali nedotaknjena živila nazaj. V Trbovljah v zapadnem okrožju pa so rudarji strelili iz nekega zavitka živila v vagonček, papirnat omoč pa so uporabili za lepak, v katerega so napisali: »Ne sprejememo hrane. Izdalci naj jedo. Rajši umremo, kakor da bi se podali. Ljubša nam je smrt, saj umiramo za naše otroke.« Na vagončku z živili, ki so ga poslali nazaj, pa so napisali z rdečim svinčnikom: »Dokler se družba ne umakne, se ne umaknemo niti mi.« Lepak, ki so ga rudarji poslali iz rova, je v rokah našega poročevalca in bo na razpolago vsakemu zainteresentu v uradništvu. Rudarsko delavstvo je skrajno disciplinirano. Delavstvo samo je tudi poskrbelo za to, da so vse varnostne naprave v najlepšem redu. Delavci, ki so zaposleni pri ventilacijskih napravah in vodnih črpalkah ter drugih varnostnih napravah, vršijo svoje delo naprej. Kljub naporu, ki ga to delavstvo opravlja, tudi ono odklanja vsako hrano. Ti delavci, ki so zaposleni pri varnostnih napravah, izjavljajo: »Delali bomo za svoje tovariše, ki stopijo v rove in ki hodijo od obrata do obrata, tudi ne uživajo nobene hrane. V nekem trboveljskem rovu sta se mudila danes popoldne dva delavska zaupnika. Rudarji, ki so sklenili, da spustijo vsakega v rudnik, nikogar pa ven, niso prvo hoteli spustiti obeh delavskih zaupnikov in ju je stalo precej truda, da sta si izposlovala odhod iz rova.

Gladovna stavka je popolna

Stavka pa je popolna tudi v zunanjih obratih. Delavci so na svojih mestih, ne delajo ničesar in ne uživajo nobene hrane, prav tako kakor v rovi. V delavnicah stavkajo prav vsi profesionalisti, delavci, predelavci in sploh vsi. Vsa stoji pri svojem stroju, na svojem mestu, toda nihče ne vzame orodje v roke, nihče ne prime za stroj. Zaposleni so le tisti, ki skrbje za zračenje ali varnost, toda tudi ti strdajo. Tudi pazniki ne jedo nič in v delavnicah se predelavci solidarizirajo s svojimi podrejenimi delavci. Delavstvo pusti nekaj malega vžiti le bolehnim tovaršem, ozir. skrajno oslabelem. V rovi rudarji že itak niso smeli kaditi, ker to ni dovoljeno, v delavnicah pa so se delavci tudi temu odpovedali.

2500 neomahljivih borcev

V Zagorju in Hrastniku stavka na ta način okoli 700 delavcev, v drugih manjših rudnikih TPD pa kakih 300-400. Moramo torej računati, da se je te za naše kraje edinstvene stavke udeležilo okoli 2500 odraslih moških. V Zagorju in Hrastniku so bile takoj prvi dan stavke zaprte vse trgovine in vsi obrati. Načelnik trboveljskega trgovskega društva je danes vprašal

Otročki molijo za svoje očete

Trbovlje ob tej stavki kažejo videz izumrlega mesta, še močnejšo sliko nudita Hrastnik in Zagorje, kjer čez dan na cesti kmalu ne vidiš človeka. Proti večeru so se družine zaprle v svoja stanovanja, kjer otroci drhte in molijo za očete, ki gladijejo v rovi, žene pa jokajo. Ta odločnost, ta močna volja slovenskih rudarjev izgleda, da je nepremagljiva in da bo TPD vendarle morala končno umakniti svoje brezsrčne, nesocialne ukrepe.

Niti s silo ...

TPD, ki ne more delavcev-rudarjev spraviti iz rovov, kar je dejansko nemogoče tudi s silo, je stavila delavstvu v zunanjih obratih in v delavnicah ultimatum, da morajo izprazniti delavne prostore. Delavstvo pa je to zahtevo TPD ogorčeno odklonilo.

Uklonilo pa se je podobni zahtevi pač uradniško in poduradniško ševila in se je nočej ob 18 umaknilo iz uradnih prostorov.

Dalje je bilo sklenjeno med zaupniki in med

»Ali atek spančka...?«

stavkajoče delavce, kako naj se trgovci ravnaše. Stavkajoči rudarji so mu odgovorili, naj v četrtek, 5. julija zapro v Trbovljah vse trgovine in obrate. Deloma so se obratili v Trbovljah zaprli že danes. Verjetno je, da v četrtek v Trbovljah ne bo odprt noben obrat. Pač pa je med trgovci in rudarji sklenjen dogovor, da bodo rudarske družine v Trbovljah še vedno lahko dobile »lasungo«.

Tudi uradništvo z rudarji

Namesčenci, to se pravi uradniki in poduradniki TPD so se tudi solidarizirali z delavstvom. Že takoj po ponedeljskem shodu so imeli uradniki svoje zborovanje, na katerem so sprejeli dve ostri resoluciji. Prvo so naslovili na TPD, drugo pa na bana dravske banovine dr. Marušiča. V obeh resolucijah poudarjajo krivičnost nove uredbe TPD, ki je zadela tudi nje. Uradniki in poduradniki TPD so se nameravali nočej priključiti gibanju rudarskega delavstva in sicer tako, da bi danes po končanem delu ob 6 ostali v pisarni in se ne umaknili iz pisarne prej, dokler TPD ne prekliče svojih ukrepov. Ravnanje uradništva TPD pa je zvedelo za namero uradništva in mu je sporočilo, da ga bo ob 6 zvečer s silo izgnalo iz uradnih prostorov, če se prostovoljno ne bo umaknilo. Uradništvo je zaradi tega sklenilo, da s svojim nastopom in moralnim vplivom podpre akcijo vsega rudarskega delavstva, da pa se sili ne bo upiralo. Nočej je ponovni sestanek rudarskega uradništva. Tudi delavstvo in namesčenci cementarne TPD v Trbovljah so prizadeti po novi uredbi TPD, zaradi česar počiva tudi delo v cementarni. Tudi delavstvo cementarne se je priključilo stavki, ki jo vodi rudarsko delavstvo.

Pogajanja ...

Danes popoldne je prišel v Trbovlje zastopnik rudarskega glavarstva ing. Kubias in je poklical k sebi delavske zaupnike in obenem glavnega načelnika druge rudarske skupine Pliberška in krajevnega načelnika druge rudarske skupine Murna. Na tem sestanku se je obravnavalo samo vprašanje varnosti v rudnikih. Ing. Kubias je prošnji vašega poročevalca, da bi se izjavil k stanju v trboveljskih revirjih in o možnosti poravnave, odklel.

Jutri v četrtek bo v Ljubljani ponovna obravnavo o tem meznem sporu. Na obravnavo bodo poleg zastopnikov banke uprave in TPD pozvani tudi zastopnik Delavske zbornice, dalje načelnik druge rudarske skupine Pliberšek in načelniki drugih rudarskih skupin in posameznih rudarjev ter voditelji posameznih strokovnih organizacij. Povabljen pa je tudi bivši minister in prvi tajnik JNS dr. Albert Kramer. Pri obravnavi bodo zastopniki vseh revirjev, to se pravi Trbovelj, Zagorja, Hrastnika, Hude jame, Rajhenburga in Kočevja.

Junaške rudarske žene

Med ženami v Trbovljah raste od ure do ure ogorčenje. Ženske se po Trbovljah in drugih rudarskih krajih jokajo, ker ne morejo poslati svojim možem skromne hrane, kajti možje pošiljajo iz rovov vsako hrano nazaj. Med ženami v Trbovljah in drugih rudarskih revirjih je zrasel nenaden sklep. Žene, ker so uvidele, da bodo njihovi možje od gladovne stavke od lakote umrli ali pa skrajno oslabele, pripravljajo nenavadne korake v tistem hipu, ko pripeljejo prvega oslabelega ali umrlega rudarja iz rova. Vsi rovi v revirjih so zaprti, to se pravi, niti sme vsakdo, ven pa nihče. Tudi delavski zaupniki zelo premišljajo, preden stopijo v rov, ker rudarji nočejo niti teh izpustiti.

Borba v Hrastniku

Hrastnik, 4. julija.

Gladovni štrajk je popeljal. Sreči je šel tretji del v rov Hrastnik in davi se oni na revirju Ojstro, ki se niso več včeraj pridružili akciji. Sreči so rudarjem njihovi svoji poslali kruh v rov, pa so ga odklonili in poslali nazaj. Uživajo samo še vodo. Danes so šli vsi zunanji delavci na svoja mesta ob 14 in ostanejo tam brez hrane. Drugi so šli v rove, kjer bodo ostali, dokler bo trajala gladovna stavka. Med rudarji vlada najstrožja disciplina. Izvolili so poseben odbor in ta je določil kurirja, ki vzdržuje zvezo z zunanjim svetom. Za Hrastnik je določen delavski zaupnik Tansek, za Ojstro pa Bartolo. Rudarji v rovi so danes zahtevali »Slovenec«, da si s hranjem lajšajo usodo.

Zene in otroci so vsi prestrašeni, ponekod niso nič spali, drugi so šli k sosedom itd. Otroci so zvečer spraševali matere, če atek spi. V dolini vlada žalost. Prebivalstvo sočustvuje z rudarji. Zadeva je resna in če TPD ne bo umaknila svojega stališča, bodo rudarji vztrajali do konca. Več sto družin se ozira po pomoči. Prosimo pristojno oblast, da posreduje, da ne pride do katastrofe. Medtem, ko poročamo, so pripeljali iz rova prvega onemoglega rudarja Petra Kevaja. Predsednik druge rudarske skupine je bil nenadoma poklican k obratovodji. To se je zgodilo ob petih popoldne.

Slike iz Zagorja

Zagorje, 4. julija.

Položaj v Zagorju se poostrejuje. Rudarji so v rseh obratih mirno na svojem mestu. Oba rova, Kišovec in Kotredež, sta zasedena in sicer so v njih vse tri izmene rudarjev. Enako je po vseh zunanjih rovih, tudi v kamnolomu. Rudarji hočejo vztrajati do skrajnosti. Sreči so v kotredeškem rovu sprejeli še nekaj hrane, v Kišovcu pa nič. Danes ne bodo na sprejeme ničesar. Svoji so v skrbih in povprašujejo, kako je v rovi. Zene pred obično jokajo prosijo, naj oblasti, ki jim je znan obupen položaj ljudstva, napravijo svoje korake, da bo mogoče živeti. Saj še doslej ni bilo zadosti niti za najnujnejše potrebe. Danes so bile zaprte vse trgovine in stoji tudi vse obrtne delavnice v znak solidarnosti z rudarji. Delavstvo napeto pričakuje uspeha jutrišnje razprave in s svojim mirnim in poštenim zadržanjem demonstrira, naj se mu vendar pusti živeti. Počasno umiranje ob težkem delu je hujše kakor hitra smrt.

*

Osebnosti

Belgrad, 4. julija. Napredovali so pri podružnici Poštne hranilnice v Ljubljani: za ravnatelja podružnice v 4. skup. 1. stop. dr. Vladimir Vidmar, za blagajnika v 5. skup. Josip Mogolič, za pošto hranilnične uradnike v 6. skupini Maks Komar, Franc Kramer, Marija Pibernik, Vitoslav Klinc in Frančišek Cernič, za arhivarja v 7. skup. Pavel Borštnik, za ekonomo v 7. skupini Josip Florjančič.

Belgrad, 4. julija. M. za šefa oddelka splošne bolnišnice v 4. pol. skup. I. stopnje je imenovan dr. Leopold Ješe, šef oddelka te bolnišnice. — Na podlagi razsodbe državnega sveta je postavljen s 14. novembrom 1931 za šefa sanitarno-tehničnega oddelka Higijenskega zavoda v Ljubljani v 6. pol. skup. ing. Stanko Guzelj, višji pristav tega zavoda. Za višjega pristava Doma narodnega zdravja v Mariboru je postavljen v 7. pol. skup. dr. Josip Vrtovec, pristav istega Doma v 8. pol. skup.

Nov zakon o muzejih

Belgrad, 4. julija. m. Danes je bil narodni skupščini predložen nov zakonski osnutek zakona o muzejih. Za njegovo proučevanje je bil izvoljen tudi poseben odbor. Po tem zakonskem osnutku naj bi imeli v državi državne muzeje v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu, na Cetinu in v Skoplju. V Belgradu se ustanovi državni muzej, ki bo nosil naslov kraljevski muzej. Ta muzej bo pod pokroviteljstvom enega člana kraljevske hiše, ki ga bo imenoval kralj. Državne muzeje bodo vodili ravnatelji s pomočjo strokovnega, pomožnega, tehničnega in administrativnega osebja kakor tudi s potrebnim številom slug. Ravnatelji in ostale osebe spadajo v vrsto državnih uslužbencev. Ravnatelji muzejev morajo imeti doktorat dotične stroke, znanstveno delo in deset let državne službe oziroma pet let službe v muzeju. Kustosji morajo imeti doktorat, njihovi pomočniki pa diplome fakultet in strokovni državni muzejski izpit. Zakon določa tudi ustanavljanje lokalnih muzejev,

Po krvavi soboti v Hitlerjevi Nemčiji

Stara Prusija je zopet vstala

Hitler vlada danes samo kot državni kancler in ne več kot šef nemškega laizma

Vojska — novi gospodar Nemčije, koraka s pruskim paradnim korakom po Berlinu

Berlin, 4. jul. b. Hitler se je ponoči vrnil z avtomobilom iz Neudecka, kjer je obiskal državnega predsednika Hindenburga, s katerim se je posvetoval o usodi podkanclerja von Papena. Kaj sta se pogovarjala, doslej še ni nihče izvedel. Splošno se krepi mnenje in sicer ne samo v Nemčiji, ampak tudi v inozemstvu in to poročajo svojim vladam tudi diplomati, da v Nemčiji ne more biti nič več govora o diktaturi narodnega socializma. Če se govori o diktaturi, se tu lahko misli samo vojaško diktaturo. Kako dolgo bo Hitler izvrševalec te vojne diktature, pa je odvisno od vojaštva, oziroma od generalov.

Padec von Papena

ali plačilo za politika, ki je izdal svojo lastno stranko

Berlin, 4. julija. b. Sreči in v teku preteklih noči je padel sklep o usodi podkanclerja Papena, javnost pa o tem še ni poučena. Hitler je ponoči okoli 12, ko je prišel iz Neudecka, povabil Papena k sebi, da mu sporoči sklep predsednika nemške republike in da ga sploh informira, kaj sta se razgovarjala. O poteku razgovorov med Papenom in Hindenburgom še ni nič znanega. To se bo tudi težko izvedelo. Papen je gotovo oni, ki je na svojih ramentih dvignil današnjega drž. kanclerja Hitlerja k oblasti in mu z lastnimi rokami odprl vrata 30. junija 1933 na kanclersko mesto. S Papenom sta tedaj sodelovala Hugenberg in Seidler.

Papen se je kot zadnji zaupnik predsednika nemške republike lahko držal na višini, medtem, ko so vsi njegovi sodelavci in zaupniki tako rekoč izgubili. Von Papen je po poklicu vojak. Častnik, ki je

odšel pozneje v generalni štab. V začetku vojne je bil vojaški ataše v Washingtonu, pozneje pa v Mehiki. Na protest ameriške vlade je bil odpoklican in je bil kot generalštabni častnik na francoskem bojišču, pozneje pa šef generalnega štaba 4. turške armade pod Liman pašo. Sele po vojni se je posvetil politični karijeri in se takoj priključil centru, kjer je napravil tudi karijero. Ker je odstopil Brüning, je prevzel Papen, kot zaupnik Hindenburgov 1. junija proti vojni lastne stranke oblast in je njegova

Proglas nemških socialdemokratov:

„... v blatu in v krvi“
100.000 satrapov v rjavih srajcah je pustošilo med ljudstvom

Amsterdam, 4. julija. TG. Vrhovni odbor nemške socialdemokratske stranke, ki se nahaja tukaj, je izdal sledeči proglas ob priliki krvavih dogodkov v Nemčiji:

»Nemškemu narodu!«

»Sodrga zločinca, ki se je navalila na Nemčijo, se potaplja v blatu in v krvi. Hitler sam obdoljuje svoje najbližje sodelavce, torej iste ljudi, ki so ga prinesli na svojih hrbitih do najvišje oblasti, najbolj sramotnih moralnih zablod in zločin skega razpisavanja ljudskega denarja. Hitler je prvi, ki je odgovoren za zločinstva teh ljudi. On jih je pozval, ko jih je rabil za svojo strahovlado, za umore, za vsa različna nasilstva nad nemškim narodom. On je odobral in mirno dopuščal njihova grozodejstva, on je svojo lastno čast istovelil s temi morilci in moralnimi propalci. S tem, da jih danes v javnosti oboja in njihovo nesramno življenje razgrinja pred vsem svetom, oboja le samega sebe. Kajti ravno na teh ljudeh in samo na teh, na njihovih zločinstvih in nesramnostih je bil zgrajen njegov režim. On je imenoval Röhma, čigar življenje je dobro poznal, za državnega mi-

nistra. On mu je sam izročil vso nemško mladino, čeravno je vedel, kdo in kakšen mož je. Danes bi rad igral ogorčenega in bi rad zbrljal svojo odgovornost. Hitler, Röhme, Heines in vsa njihova tovariša, so bili ljudje, ki jim je bila dana v varstvo čast nemškega naroda ter usoda in bodočnost nemške države. Oglejte si dobro te silne moči, ki naj bi bile Nemčijo očistile in prerodile. Te sile so vse uničile, kar je prej Nemčija s tolikim trdom ustvarila in ohranila ali s velikimi žrtvami po porazu na bojišču obnovila. 100.000 satrapov v rjavih srajcah se je navalilo liki oblakom koblice na nemško državo, na njene blaginje, na zlate zaloge državne banke in na vse nemško gospodarstvo. Resnica, pravno življenje, poštenje, ki so bile prej prave čednosti prave Nemčije, so bile prežgane in pollačene. Sedaj je Hitler sam potrdil, da so bile obtožbe, ki jih je dvigalo ljudstvo proti njegovemu režimu in valed katerih je bilo prežgano, resnične. Nad Nemčijo ne visi nevarnost boljše viza. Mi imamo dosti vsega, več kot zadosti. Povejte to, vpijte to resnico vsepovsod. Vsaka strahovlada je brez moči proti milijonom, ki govorijo resnico, ki govorijo odkrito, ki mislijo prav in ki z železno voljo hočejo.«

Glasilo sv. Očeta spominu nedolžne žrtve hitlerjevskega barbarstva

Znano je, da so Göhringovi pretorijanci ubili tudi predsednika nemške Katoliške akcije dr. Klausenerja. Vedoč, kakšno razburjenje bo zbudil ta zločin po vsem kulturnem svetu, so raztrbili govorico, da si je dr. Klausener sam končal življenje. Na to reagira »Osservatore Romano« od 3. julija sledeče:

»Take vesti ne potrebujejo demantija — tako zelo je očitna njihova absurdnost. Kakor veroljupov in program Katoliške akcije izključuje, da bi se ona bodisi v Nemčiji, bodisi v katerikoli drugi državi udeleževala političnih pokretov — tako vera in življenje njenih članov izključuje, da bi si

sami jemali življenje. Dvojno natolečevanje, čeprav prirečeno »z vso rezervacijo« pa je tudi ovrženo po dejstvih, ki dokazujejo, da je »samomor« dr. Klausenerja izmišljen.

Počastimo spomin moža, ki je izpregovoril na zadnjem slavnostnem zborovanju berlinskih katolikov tako plemenito in močete besede, z ginjenim, spoštljivim in krščanskim poklonom! Njegove besede bodo ostale vklesane v srehi nemške mladine kot oporoka izredne pobožnosti in gorečnosti ter vzorne ljubezni do Cerkve in Domovine. Naj sprejme Bog to izbrano dušo k sebi tja, kjer vlada večni mir, največje plačilo takih plemenitih žrtev!

Hindenburg umira

Bruselj, 4. jul. b. Belgijska vlada je z zanesljive strani dobila poročilo, da je zdravstveno stanje predsednika nemške republike von Hindenburga zelo resno. Prof. Sauerbruch je odstopil od svoje namere, da operira Hindenburga. Hindenburg od trenutka do trenutka pada v nezavest in se z ozirom na njegovo visoko starost pričakuje najhujše.

Molk o umorih

Berlin, 4. julija. p. Kakor se sedaj doznava, ne bodo objavljena imena usmrčenih voditeljev, kakor je bilo to svojčas oficijelno po radiju napovedano. Propagandno ministrstvo se je zavilo v molk in tudi uradne informacije, ki so bile še pred nedavnim pogostejše, so skoraj popolnoma izostale. Nemški tisk je najbrž dobil prepoved pisati kaj več, ker današnji večerni listi ne prinašajo o aktualnih dogodkih nobenih vesti niti komentarjev, pač pa imajo izredno veliko inozemskih poročil, da prikrivajo zanimanje za domače dogodke.

Nove žrtve pokolja

Berlin, 4. jul. b. Potrjuje se vest, da sta bila ubita književnik Edgar Jung in pa general von Bredow, ki je bil šef kabineta v kanclerstvu generala Schleicherja. Bredow je bil oni, ki je leta 1923 izdal povelje, da se krvavo zadusi Hitlerjev puč v Monakovem in njegov umor se smatra kot osebno maščevanje nemškega državnega kanclerja Hitlerja.

Beg iz Nemčije

Bueha, 4. jul. c. Včeraj je prišlo semkaj iz Nemčije nekaj podvodij SA, ki bože skozi Predarlško in Tirolsko v Švico. Avstrijske oblasti so jim dovolile, da se lahko umaknejo skozi Avstrijo. Ti podvodje pripovedujejo, da hoče še mnogo njihovih tovarišev čez mejo.

SA - dejansko razpuščeni

Berlin, 4. julija. p. DNB poroča, da je izdal štabni šef SA Lutze tale proglas na vse organizacije. Proglas ureja enotno za vso Nemčijo nadaljnje delovanje SA.

1. Zapovedani dopust velja v polnem obsegu. Uniforme se ne smejo nositi razen v posebnih slučajih, za katere da direktivo vodstvo. Prav tako morajo člani SA odločeno takoj odstraniti s svojih bajonetov podpis izdajalca Röhma ter ga nadomestiti z napisom Adolf Hitler Ti bajoneti se lahko tudi še nosijo kot častno odlikovanje.

2. Vsi vodje od najmanjšega počeni morajo pismeno sporočiti naslov, kje jih je lahko vedno dobiti. Kdor hoče prebiti dopust izven svojega stalnega bivališča, mora to prijaviti. Izven Nemčije ne sme nihče.

3. Člani SA ne smejo nastopati niti v civilu v skupinah. Kdaj smejo nastopati, bo izdano izrečno povelje.

Poleg tega je poslana na dopust tudi narodno-socialistična turistična organizacija Kraft durch Freude za ves mesec avgust. Biroji te organizacije se zapro.

Gospa Curie - umrla

Salanches (Gor. Savojska), 4. julija. AA. Davi ob 6 je v tukajšnjem sanatoriju, kjer se je mudila štiri dni na zdravljenju zaradi perniciozne anemije, umrla ga. Curiejeva, vdova po učenjaku Pierru Curieju, ki je odkril radij. Pokojnica je ostala skoraj do poslednjega trenutka pri zavesti. Izdihnula je v krogu svojih dveh hčera in svojega zeta. Njeno truplo prepeljejo jutri v Pariz.

Dunajska vremenska napoved: Južne Alpe: vreme negotovo

Trst zapisan smrti

(Nadaljevanje uvodnika s 1. strani)

nikdar več povzpel do nekdanjega blagostanja. Trst brez naravnega zaledja, ki mu ga je ugrabila Italijanska ekspanzivistična politika, ne more živeti. To kažejo tudi številke. Že kvantitativna statistika je za Trst katastrofalna; še usodnejše postanejo številke, ako vpoštevamo, da se je tudi kakovost tržaške trgovine po vojni in spremeni, kolikor tvori velik del tržaškega prometa težko in cenejše blago, pri katerem se manj zasluži. Tako je n. pr. Trst skoro povsem izgubil trgovino s kavo. Leta 1924 se je Trst s 5,8 milijona ton prometa dvignil do 88% predvojnega trgovine (6,2 milijona). A to leto je bilo izjemno, ker se je obrnil promet od Hamburga in Bremena proti Trstu radi komunističnih nemirov v teh lukah. Poslej se Trst ni povzpela več do te višine. Krivulja se z rahlimi tresljaji krivi neprestano navzdol: leta 1925 5,5, leta 1926 4,8, leta 1927 4,9, leta 1928 5,2, leta 1929 5,3, leta 1930 4,3, leta 1931 4,2, leta 1932 4,1. (Za leto 1933 še ni uradnih podatkov, časopisni kažejo še manj prometa kakor prejšnje leto.)

Nikakega dvoma ni, da se Evropa ne povrne v stanje trogloditov, je prorokoval neki tržaški list, računajoč, da se tedaj tudi Trst opomore. Toda nikakega dvoma ni, da ni propadanje Trsta samo akcidentalno, da ni samo posledica splošne gospodarske krize v Evropi in zmanjšanja svetovne trgovine, temveč, da je tržaška kriza neozdravljiva vse dotlej, dokler ostane Trst pod Italijo. Dokazov za to ne manjka.

V primeri s predvojnimi znaša današnji promet v Trstu nekako polovico. V hamburškem pristanišču, ki je najnevarnejši konkurent se je promet v primeri s predvojnimi zmanjšal samo za 20%. Danes ni nikakega dvoma več, da so vsi večini tržaškega zaledja porazdelile nemške, naše, romunske in pa — poljske luke. V nekaj letih je namreč vstal nov

konkurent tržaškega pristanišča, to je Gdinja, ki je danes ena najmodernejših luk v Evropi. Že v letu 1932 je znašal v Glinji promet 5,2 milijona ton, to se pravi, da je Gdinja že davno prekosila Trst! V Gdinja roma blago ne samo iz Poljske, iz nekdanje Galicije, ki je pod Avstrijo gravitirala na Trst, ne samo iz Čehoslovaške, temveč celo z Dunaja! Ali ni tragično, da danes prav v Trstu gradijo dve veliki tovarni ladji za Poljsko, s katerimi bo Gdinja še bolj bila Trst?

Hamburg in Bremen, ki sta bila v dolgotrajnem medsebojnem konkurenčnem boju, sta še nenadoma spričo »avstrijske nevarnosti« spravila in se pripravljata na skupen boj proti Trstu. Ustanovljen je že bil skupen sklad, iz katerega naj se izplačujejo posebne premije na avstrijsko blago, da bi se promet odvrnil od Trsta. Italijanski poskusi, da bi tudi Poljsko pritegnili k sporazumu s Hamburgom in Bremenom iz leta 1928, glede železniškega tarifa, so ostali brez uspeha in Gdinja ni niti toliko vezana na ta sporazum, kakor sta Hamburg in Bremen, ki se ne zmenita več zanj.

Kaj naj prinese Trstu najnovejši sporazum, ki ga je sklenila Italija z Madjarsko in Avstrijo in ki ga skušajo v zadnjem času posebno Avstriji tudi uresničiti? Vprašanje večjih ali manjših koncesij, ki jih je Italija dala Avstriji, ne odločuje. Italija lahko tudi dovoli, da bodo italijanske ladje plule pod avstrijsko zastavo, da tako zadosti političnemu prestižu. Obseg avstrijske trgovine je premajhen, da bi ta mogla rešiti Trst. Tržaški »Piccolo« se v polemiki z »Berliner Tageblattem« zadovoljuje s tem, da bi se promet med Avstrijo in Trstom dvignil od 3 milijonov centov na 5 milijonov! Gre torej za razliko 2 milijonov centov! In Madjarska? Leta 1933 je n. pr. železniški promet med Trstom in Madjarsko dosegel komaj 1,1 milijona centov.

Mussolini je nekaj dejal glede Trsta: »Boj proti geografiji je nemogoče! Vsaj v tem pogledu je imel prav.« (bè)

Franjo Neubauer:

Slovanski praznik

Gorite, kresovi,
do nebnih višin,
v plamenu visokem
žari naj spomin
prekrasen na vaju,
ki bivata v rajlu!
Prinesla sta ogenj
v slovanske zemlje,
razgrela, razvnela
duhá in srcé.
Zagledal v svetlobi
Bogá je Slován,
ki drugi so prej ga
kazáli zamán.
Poprej ni gorela
odkrita ljubáv,
ki sveti edina
do rajskih višav.
Le v vajinih srcih
plamtél je ta svit,
svetlejši od solnca
in bolj ognjevit...
Zvonite, zvonovi,
mogočno iz lin,
naj petje slovesno
obuja spomin
na vaju, ki s klici
domaćih glasov
budila sta srca
slovanskih rodov.
Krasnéjše, sladkéjše
kot petje zvoná
zvenela Slovonom
beseda je tá.
Vabíla je dede
in zbirala jih je
sred širnih planjav.
Pozívala proč jih

od krivih bogov,
nevednim je nauk
oznanjala nov.
Drugačen se dvígal
sedaj je oltar,
svetlejši na njem se
opravljal je dar.
Po zemlji, ki bila
slovanska je last,
razlegala pesem
Bogú se je v čast.
V domačem jeziku
naš ded jo slavil
Devico, ki Bog se
iz nje je rodil.
In križ se je dvígal
visok in svetál,
kot známenje novo
blestél in sijál...

Goríte, kresovi,
naj sijé vaš žar!
Zvonovi, naj kličé
vaš spev in udar!
Ti, pesem slovanska,
zapoj čez ravan,
po hribih oznanjaj
najlepši naš dan!

Cirilu povsodi
zažgan naj bo kres,
naj dvíga se k njemu
do višnjih nebes!

Naj spev oznanuje
navdušen, ubran,
kako je Metodu
naš narod udan!

Kongres pravnikov

Kongres pravnikov kraljevine Jugoslavije bo letos v Zagrebu v dneh 7.—9. septembra. Prvi dan (petek) je otvoritev kongresa, nakar se bo pričelo delo v posameznih strokovnih sekcijah. Te bodo nadaljevale svoje delo tudi naslednjega dne (sobota) dopoldne, nakar bo sledila zaključitev kongresa v plenumu. Tretji dan (nedelja) je namenjen za izlete. Smeri izletov in ostale podrobnosti se bodo udeležnikom kongresa pravočasno sporočili še pred skupščino. Znanstveni del kongresa ima sledeči dnevni red: 1. Odnos državnega in cerkvenega zakonodavstva posebno z ozirom na sklepanje zakona (referira univ. prof. dr. Perić Živojin in dr. Milan Bartoš iz Beograda, univerz. prof. dr. Rado Kušej iz Ljubljane, apelacijski sodnik dr. Tomo Pavlovič iz Novega Sada in odvetnik dr. Belič Matija iz Djakova); 2. dopolnitev kazenskega zakona v pogledu deliktov iz imovinske sfere (referirajo Jovanović Stojan, okrožni sodnik iz Beograda, Timoškin Vladimir, sodnik vrhovnega sodišča v Sarajevu in še en referent iz Zagreba); 3. Pravica do popravka po zakonu o tisku (referirajo dr. Dolenc Metod, univ. prof. iz Ljubljane, kasacijski sodnik dr. Belič Matija iz Djakova, sodnik iz Novega Sada, odvetnik dr. Blagojevič Vidan iz Beograda, Culinović Ferdo, predsednik okrožnega sodišča v Beli Cerki, odvetnik dr. Vesel Josip iz Sarajeva in še en referent iz Zagreba); 4. Zakonitost uredb (referirajo univ. docent dr. Pržić Ilija iz Beograda, univ. prof. dr. Josip Jurković iz Ljubljane in še en referent iz Zagreba); 5. Takse v sodstvu in administraciji (referirajo državni svetnik dr. Sagadin Stefan iz Beograda, obrt. referent dr. Trtanj Josip iz Sarajeva, odvetnik dr. Brenc Ljudevit iz Ljubljane in še en referent iz Zagreba); 6. Fiskalna bremena in narodna imovina in dohodek (referirajo odvetnik dr. Holzmann Hugo iz Zagreba, odvetnik dr. Lapajne Stanko iz Ljubljane in dr. Grgurić Cvetko, sekretar Zveze industr. korporacij iz Beograda). Kongresa se bodo udeležili korporativno tudi bolgarski pravniki in bosta eden ali dva tudi referirala.

Kongresa se morejo udeležiti samo oni, ki se pravočasno prijavijo. Prijave sprejema od 1. VII. pa najkasneje do 15. VIII. vsako pravniško društvo za svoje člane in to društvo »Pravnik« v Ljubljani, Pravniško društvo v Zagrebu in Pravniško združenje v Beogradu. Obenem s prijavo mora dotični član plačati 100 Din, ako je pripadnik svobodnega poklica, 60 Din ako je javni uradnik, rodbinski člani plačajo v prvi grupi 80 Din, a v drugi 50 Din. Vsi referati bodo natisnjeni še pred kongresom in bodo razposlani brez posebnega plačila prijaviteljem članom.

Pri prijavi naj se obenem navede, kakšno stanovanje želi udeležnik (hotel, event. skupno prenočišče). Dovoljeni popusti na železnih itd. se bodo pravočasno sporočili.

Prleški dijaki proslavljajo Miklošiča

Ljutomer, 2. julija.

Pretekli teden je Ljutomer z okolico kar zatiel. Prleški dijaki, srednješolci in akademiki, so prinesli s seboj veselo slovensko pesem, ki je odmevala po mestu in vasi. Kakih 30 se jih je naselilo pri dobrih ljudeh v mestu in okolici. Vse tedno so se pripravljali na proslavo 120 letnice rojstva svojega velikega rojaka Frana Miklošiča. Včeraj po osmi sv. maši so se študentje poklonili Miklošičevemu velikemu geniju pred njegovim spomenikom. Ves je bil v zelenju. Godba je zaigrala Miklošičevo koračnico, mogočno je zadonela iz dijaških grl pesem »Slovenec sem...«. Sedmošolec Jožef Kovarčič je spregovoril zbrani množici besedo o velikem vzorniku. G. kaplan Munda je sbrane dijake pozdravil in čestital njihovemu idealizmu. Pri pozni sv. maši je zbor dijakov pel Miklošičevo mašo. Popoldne je bila v dvorani Katoliškega doma slavnostna akademija. Ljutomerčani so napolnili veliko dvorano. Na sporedu so bile pevske točke, orkestralne točke, slavnostni govor akademika G. Poštovana in enodejanka »Če sta dva«. Ves program je bil podan zelo dobro. Orkester je vodil poštvovalni g. Zacherl, petje pa G. kaplan Trobina.

Naša mlada inteligenca je s to prireditvijo pokazala svojo dobro voljo, da hoče v idealizmu iti za svojimi velikimi predniki. Zato zasluži pohvalo in priznanje. Dobrim ljudem, ki so imeli z dijaki žrtve in trude: Bog plačal!

Kongres katehetov v Mariboru

Maribor, 4. jul.

Drugi predavatelj pri včerajšnjem dopoldanskem zborovanju, spiritual Josip Šimenc je obravnaval »Smeri sodobne svetne pedagogike«. Ugotovil je, da smo po antitezi danes še v fazi sinteze, ki se iz kaosa kritike vrača k zgradbi nove šole s precejšnjo uporabo starega materiala. Podčrtaval je, kaj mora voditi in uvaževati katehet: Ali otroke prepustiti sebi, kakor je zahtevala n. pr. Ellen Key; v katerem obsegu gojiti delovno šolo, kakšno stališče zavzeti k vprašanju šolske zajednice, kako opazovati duhovno strukturo dijakov in njih temperamente ter z njimi študirati osebe evangelija in cerkvene zgodovine s poudarkom, da z dušno složnostjo ni ukinjena svobodna volja.

Glede veroučnih načrtov se je včeraj popoldne po referatih v oddelku za osnovne in mešanske šole razvila živahna debata. Referenta Kogej in Kramar Stjepan sta namreč podrobno razvijala smernice načrtov za osnovne, višje narodne in mešanske šole. Dočim sta se načrta obeh referentov glede osnovnih šol stikala, je predlagal katehet Kogej, da se naj načrta za višje narodne šole in za mešanske šole izenačita, dočim je Kramar ugotavljal, da bi bila potrebna predložitev posebnega načrta za višjo narodno šolo in posebnega za mešansko šolo, ker se oba tipa v marsičem ostro ločita. Po daljši debati se je sprejel končno njegov predlog. Pri tem se je ugotovilo, da bi bilo potrebno dati drugo, bolj zaokroženo temeljitšo obliko pouku veronauka v prvem razredu srednjih in mešanskih šol, ker je veliko dijakov, ki dovršijo samo prvi razred omenjenih šol ter gredo z nedostatno podlago v veronauku v življenje.

Današnje zborovanje, ki mu je predsedoval prof. dr. Gregorij Pečjak se je pričelo ob 8 zjutraj v Karlinovi dvorani. Najprej sta referenta Stjepan Kramar in dr. Nikola Kolarek podala sklepe in misli, ki so se sprejele na včerajšnjem popoldanskem zasedanju srednješolske oz. mešanske in osnovno-šolske sekcije, nakar je sledilo predavanje dr. Josipa Demšarja, profesorja katehetike in pedagogike na ljubljanski bogoslovni fakulteti, o katehezi s posebnim ozirom na duševni razvoj osnovnošolskega otroka. V jasno oblikovanih mislih je referent podal zgoščen duševni prerez mladine v posameznih dobah, ki jim je veronaučni pouk prilagojen. Posebno obširno je razpravljal o učenju po devetem letu, ko so vzgojne naloge najtežje in najbolj zabrisane, prav posebej pa še glede veronaučnega pouka. V debato k temu referatu sta posegla dr. Pečjak in dr. Kolarek.

Sledilo je drugo predavanje salezijanskega kateheta Franca Miheličiča iz Most pri Ljubljani o Don Boskovičevih vzgojnih načelih in luči sodobne karakterologije. Ta načela predvsem vpoštevajo vzgojne elemente, kakor so pozna-je posameznikovega značaja, pridobitev zupanja, zaposlitve vzgajajoče se mladine in preventivne vzgojne mere, ki obstojijo v preprečevanju ter onemogočanju raznih napak in prestopkov. Bodi mladini prijatelj, brat in oče, ne pa samo predpostavljani vzgojitelj. Živahne in stvarne debate, ki je sledila so se z uместnimi dopolnili udeležili dr. Pečjak, dr. Kramar, dr. Kolarek, dr. Obreski in drugi.

Tretji referent je bil katehet dr. Mijo Selec

iz Zagreba, ki mu je bilo naloženo obravnavanje sil aktualne teme o pogubnem vplivu evolucionistične in marksistične literature na vzgojo današnje mladine. S čitanjem te literature — tako je izvajal referent v svojem skrbno sestavljenem predavanju — se v mladnem človeku vrši oddaljevanje od vere, kar je zlasti nevarno za dijake v pubertetni dobi. Te nevarnosti odtujitve so največje v vseučiliški dobi. Nujno potrebno je, da se sestavi solidna kritična literatura z ozirom na učenje evolucionizma. Za sestavo takšne literature je treba usposobljenih moč, ki jih je treba najti in vzgojiti. Tudi bi trebalo doseči, da ne prehajajo gotovi učbeniki meja ugotovljenih dejstev, ker so baš takšni učbeniki največja ovira katehetovemu vzgojnemu delovanju. Nato prehaja referent na konkretna dejstva, kako zelo prodira v mladino marksistična literatura. Katehetu ni mogoče preko teh pojavov ter je potrebno, da se čimbolj izdela in izvrši kritika marksizma, njegovih naukov ter takozvane socialne književnosti. Prav dobro bi bilo, ko bi Mohorjeva družba pri Slovencih in Društvo sv. Jeronima pri Hrvatih oskrbela zadevne prevode dobrih in sprejemljivih katoliških znanstvenih in literarnih socialnih del. V zvezi s tem referatom se je razvila izčrpna debata ter sta se med drugimi oglasila k besedi prof. dr. Pečjak in prof. Heffler.

Na sporedu popoldanskega zborovanja je bilo najprej predavanje prof. Ivana Bogoviča o aktualnih vzgojnih nalogah sodobnosti. V pregančnih izjavah je odlični predavatelj postavil v središče svojih misli potrebo vzgoje

etosa ter priključujoč kritiko sodobne državljanske vzgoje izvajal, da je treba državno življenje pokristijaniti. Saj veroučitelj bistveno sodeluje pri vzgoji dobrega državljanca v smislu božjih zakonov. Referent se je nato dotaknil vprašanja telesne kulture in ugotovil, da morajo kateheti v interesu verske vzgoje imeti razumevanje za sport, turistiko in druge sportne panoge. Razmerje med telesom in duhom je danes izmalničeno, treba je ustvariti ravnovesje med duhom in telesom.

O dušeskrbnem delu med mladino v šoli in izven nje je nanizal nekaj praktičnih misli in nasvetov katehet o. Anton Nižić iz Zagreba ter podal nekaj primerov gorečega dušeslovja. Ob enem pa je katehetom polagal na srce tudi izvenšolsko delovanje z ustanavljanjem verskih in karitativnih društev in s pospeševanjem dobrega časa in dobrih knjižic.

Zaključni govor je imel katehet T. Ulaga iz Beograda, ki je prikazal nekaj važnih slik o življenju in dušeskrbnem delu v diaspori. Njegovo predavanje je vzbudilo radi aktualnosti in iskrenega podajanja izredno živahno zanimanje. Uvodoma je pojasnil položaj naše diaspore belgrajske nadškofije z nekaterimi statističnimi podatki, nakar je poročal o težavah, ki se stavijo katehetu na pot v diaspori, saj je pastoralno delo čisto nujno vezano na individualnost. Ob koncu svojih izjav je še dejal, da je še potrebno ukreniti, da se v bodoče dušeskrbno delovanje naših katehetov v diaspori tako usmeri, da bo čim boljše in popolnejše. Jutri v četrtek je zaključni dan katehetskega kongresa.

Spremembe v zakonu o mestih

Beograd, 3. julija.

Odbor, ki je proučeval zakonski osnutek o mestnih občinah, je sprejel sledeče spremembe v zakonu o mestnih občinah:

§ 2. Brod na Savi se zopet imenuje Slavonski Brod.

§ 5 se spremeni in se glasi: O korekturi mej med mestnimi občinami in sosednimi občinami odloča ban na zahtevo interesiranih občin in po zaslišanju interesiranih občinskih odborov. Minister za notranje zadeve pa rešuje o korekturi mej, ki se nanašajo na begradsko mestno občino in na Pančevo ali na druge občine, ki spadajo v področje Beograda. Pred korekturo meje se bodo povabile interesirane občine, da se medsebojno sporazumejo.

V § 22 se doda drugi odstavek, ki se glasi: Število mestnih odbornikov, ki je določeno po tem zakonu, se lahko zmanjša za največ eno tretjino z mestnim statutom, ki ga odobri nadzorna oblast.

V § 25 se v prvem odstavku, točka 2, spremeni beseda uradniki v besedo uslužbenec. Zadnji odstavek tega paragrafa se glasi: Oni, ki so v sorodu s predsedniki po krvi do četrtega kolena, po zakonu pa do drugega kolena zaključno, ne morejo biti svetovalci.

§ 58 se spremeni in se glasi: Če sta bile dve ali več kandidatnih list, se bodo odborniška mesta razdelila med kandidate na sledeči način: Število vseh oddanih glasov, deljeno s številom glasov,

kolikor se jih voli, daie količnik. Liste, ki so dobile manjše število glasov od količnika, ne sodelujejo pri podeljevanju odborniških mest. Število glasov vsake ostalih kandidatnih list se deli z 1, 2, 3 itd. in se z liste, katere količnik je največji, vzame po vrsti do potrebnega števila po enega svetovalca. V slučaju, da dva kandidata z enakim ključem ne moreta priti v odbor, odloči žreb. Če dve najmočnejši kandidatni listi dobita enako število glasov, se bodo volitve ponovile prihodnjo nedeljo, kar bo predsednik občine objavil, čim ga o tem obvesti volivni odnosno glavni volivni odbor.

§ 81 se spremeni in se glasi: Mestna občina ima enega podpredsednika. Če predsednik občine ne uraduje, ali če se njegovo mesto izprazni, ga zamenja njegov podpredsednik. Podpredsednika zamenja v takem slučaju naslednji odbornik z iste liste. Podpredsednik je prvi svetovalec z najmočnejše kandidatne liste, odnosno prihodnji, če se njegovo mesto izprazni. Izjemoma se lahko po statutu dovoli, da v mestnih občinah z nad 50.000 prebivalcev podpredsednik stalno vrši posamezne posle, ki spadajo v delokrog predsednika mestne občine, in sicer mora vršiti te posle po navodilih predsednika mestne občine. V tem slučaju se voli podpredsednik na isti način kakor predsednik s tem, da tudi za njega veljajo predpisi §§ 23, 24, 25, 26, 27, 37, odstavki 3, 63, 64, 66, 68, 76, 82. Podpredsednik, tudi če ni svetovalec, sklicuje seje odbora in ima na njih pravico govornosti.

§ 84 se izpremeni in se glasi: Predsedniku mestne občine in podpredsedniku daje dopust nad 5 dni mestni svet ali pa nadzorna oblast. V prvem slučaju se mora obvestiti o tem nadzorna oblast, ki dopust lahko odloži.

§ 100, drugi odstavek, se menja in se glasi: Odredba statuta o prejemkih mestnih uslužbenec ne more predvideti plač in položajnih dodatkov za mestne uslužbence, ki bi bili večji od onih, ki jih uživajo državni uslužbenci na odgovarajočem položaju.

§ 102 se spremeni in se glasi: Volitev pravnih, sanitarnih, tehničnih in ostalih strokovnih referentov odobruje nadzorna oblast.

§ 109 se spremeni in se glasi: Za škodo, ki jo je napravil tretji osebi mestni uslužbenec ali drugi mestni organi, bodisi z nepravilno službo ali kakorkoli, odgovarja pred rednim sodiščem, uslužbenec odnosno organ kakor tudi izvršilec in mestna občina. Če tožba ni takoj obsegala tudi mesto, potem odgovornost mesta preneha. Pravice do tožb zastarajo v desetih mesecih od dneva, ko je bila škoda storjena, odnosno od dneva, ko je oškodovanec za njo zvedel. Tožba pa se ne more vložiti po poteku enega leta po nastali škodi in mesto je dolžno tožitelju nadoknaditi škodo le v slučaju, če se od povzročitelja škode leta ni mogla izterjati.

§ 110 se spremeni in se glasi: Osebné pokojnine se izplačujejo iz mestnih sredstev, družinske pa iz mestnih sredstev ali pa iz pokojninskih fondov, če bo to z mestnim statutom urejeno.

§ 131 se spremeni in se glasi: Predstavnik nadzorstvene oblasti ima pravico prisilnostviti sejam mestnega sveta.

§ 146 se spremeni in se glasi: Kjer okrajna sodišča še niso sestavljena, vršijo njihovo funkcijo do njihove ustanovitve prvoostopna, to je okrajna sodišča.

Drugemu odstavku § 148 se doda: Mestne občine, ki smejo imeti podpredsednika s stalnim delokrogom v smislu odstavka 4 § 81, sprejmejo v teku enega meseca po veljavnosti tega zakona odločitev glede stalnega delokroga podpredsednika.

V § 149 se spremeni prvi odstavek in se glasi: Posle splošne uprave, ki so jih doslej izvrševale mestne občine s pravico upravne oblasti I. stopnje in ki po tem zakonu ne spadajo v pristojnost mest, ostanajo v njihovem delokrogu, dokler se po določbah § 89 tega zakona ne prenesejo v delokrog državnih upravnih oblasti. Ti posli se prenesejo v teku šestih mesecev, potem ko postane ta zakon veljaven, na okrajne načelnike, katerih sedež je v istem mestu. Za mesto Bakar se prenese delokrog na načelnika sušaškega okraja, za mesto Maribor na načelnika okraja Maribor-levi breg, za Sremske Karlovce na načelnika Stara Pazova, za Pančevo in Zemun pa na ono oblast, ki je pristojna.

§ 152 se doda drugi odstavek: Za prve volitve po tem zakonu ne veljajo pogoji iz § 24 za one, ki so se na dan, ko je stopil ta zakon v veljavo, znašli kot predsedniki — načelniki mestnih občin.

§ 156 se spremeni in se glasi: Mestni statut, uredbe in pravilniki, ki niso v nasprotju s tem zakonom, ostanajo še naprej v veljavi, dokler se ne spremenijo. Doslej veljavni predpisi o mestnih datjavah ostanajo v veljavi, dokler se ne spremenijo.

§ 157 se spremeni in se glasi: Vprašanje premoženja posebnih delov mestnih občin bo uredilo notranje ministrstvo z uredbo.

Prizor iz pasijonskih iger: Jezus izganja iz templja prekupevalce

Ljubljanske vesti:

Praznik sv. Cirila in Metoda

Prvič v svoji zgodovini slavi danes slovenski narod praznik sv. Cirila in Metoda poživljen v duhu velike Ciril-Metodijeje ideje. Prva župna cerkev, posvečena v Sloveniji njima preteklo nedeljo, daje temu prazniku nov pomen in impulz. Narod se je s tem slavljem zavedel, da mu tisoletna sužnost ni dopustila, da bi bil dal duška svojim srčnim čutilom hvalečnosti in spoštovanja do teh svojih največjih dobrotnikov tako, kakor mu je narokovalo njegovo arce in kakor sta zaslužila, da pa je sedaj sproščen teh okov in ima njegova ljubezen prosto pot, da stori vse, kar mu narekuje čut hvalečnosti.

God sv. Cirila in Metoda, dan 5. julija, je sedaj za našo banovino tudi državni praznik, kaj ugodna podlaga, da se na nji razvije ta dan tudi v narodni, da v katoliški cerkveni praznik. Letošnji njiju god v cerkvi sv. Cirila in Metoda naj bo prvi začetek te akcije, da postane najprej za novo župnijo tudi cerkveni praznik, odtod naj se pa v bodočnosti počasi razvije po vsej Sloveniji. Še posebej primeren pa je letošnji god zato, ker trudi svojo 25 letnjo organizacijo, ki se že 25 let trudi, da bi med narodom vzbudila večje čiščenje teh dveh svetnikov, Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, in je slavlje tega tedna deloma tudi sad njenega truda.

Zato so za danes povabljeni k slavnostni službi božji v novi cerkvi sv. Cirila in Metoda vsi državni, banovinski, mestni in avtonomni uradi, ves diplomatični zbor, vsi s svojim uradništvom, in vsa inteligenca mesta. Radi državnega praznika se bo po službi božji opravila tudi molitev za Nj. Vel. kralja in državo.

Poseben sijaj bo dal temu slavlju prihod prežviženega g. škola lavantinskega dr. Ivana Tomažiča, naslednika tistega velikega škola Slomskega, ki je prvi zažutlil v svojih svetnikih in narodni duši, da je čiščenje teh svetnikov naša narodna dolžnost, pa tudi krepka podlaga naše narodne in verske zavesti.

Regulacija tivolskega bajerja

Poleg regulacije Ljubljance imamo sedaj v Ljubljani še drugo vodno regulacijo, namreč preurejanje tivolskega bajerja. Skoraj neopazno si je mestni vrtnarji ravnatelj g. Lap izbral čas, da je spustil vodo po kanalu iz bajerja. Bilo je to prejšnji teden med deževjem, ko je bilo po Tivolju le malo ali nič sprehajalcev, sicer kdo ve, ako ne bi to dejanje takoj na licu mesta vzbudilo polno protestov.

Bilo je pa to nujno potrebno. Tivolski bajer zadnja leta res ni bil Ljubljani v čast. Na jesen pa se pripravila poleg veselejske prireditve tudi festival, katerega velik del bo v Tivolju. Mnogi, domačin in tujci, najbrže ne bi inpirirali ta velika mlakuža motne vode, ki je že precej neprijetno zavdarila. Treba je bilo bajer očistiti nesnage. Ko se je voda odtekla, se je pokazalo blatno in umazano dno bajerja. Z njegovih 20 let se voda bajerja ni odtekla in je kar razumljivo, da se je nabrala na dnu toliko nesnage.

Delavci mestne vrtnarije, po večini nekdanji brezposelni, ki pa jih je le še malo, sedaj pridno kopljejo in odvažajo blato. Bajer bodo na ta način poglobili, ker bodo odstranili vse naplavljenno blato in vso nesnago.

Tudi druga oblika bajerja se bo izpremenila. Zgornja stranica bajerja dobi ravno obliko, medtem ko je bila sedaj vijugasta. Korito samo pa se bo nekoliko zožilo. Breg se bo pomaknil za približno 2 m od drevoreda ter bo strmo, toda v popolnoma ravni ploskvi padal do korita, kjer bo meter široka, a ob vsem bajerju dolga ravnic, ki jo bodo uporabljali za peščeno stezo, ali za dolgo cvetlično gredo. Enako bo urejen tudi nasprotni breg bajerja. Na nasprotnem bregu pa bodo ureili pozneje tudi primerno cesto skozi mestno vrtnarijo.

Cepprav je bil lani pobran in polovljen ves ribji rod iz bajerja, se je letos že zaredilo mnogo rib. Večina teh rib je doletela žalostna usoda, da so kajpak na suhem poginile. Nekaj jih je sicer rož malo na ponev, večina pa so jih morali delavci zakopati, ker so poginile. Mestna vrtnarija pa je storila pametno, da je polovila nekaj malih rib, ravno dovolj, da pozneje z njimi obnovi ribji rod v bajerju. Ko bo bajer očisten in urejen, spuste vanj čisto vodo, v vodo pa b ribice. Mesto umazane rjave mlakuže bomo imeli v Tivolju lepo urejeno in z rožami obrobilno bistro jezerce, polno čiste vode. V bajerju bodo, kakor kaže sedaj pripravljene ribji naraščaji, somi, ščuke, krapi, klini, šarenke in druge ribe. Pravijo, da se bodo z njimi večkrat gostili občinski reveži.

Ko bo jezerce urejeno, ne bo nobenega Ljubljance več sram pokazati ta del Tivolja kakšnemu tujcu. Sempatja bo kakšnemu starejšemu zimskemu sportniku le žal, kar na tem jezeru ne bo več drsaljšča.

Zobozdravnik
dr. Milan Perko
do 23. julija ne ordinira

64 dečkov se je odpeljalo v mestno kolonijo v Poljane. Včeraj popoldne okrog 4 je bilo pred Mestnim domom sila živahna. Stala sta tam dva velika avtobusa, okrog katerih se je gnetlo vse polno majhnih dečkov in njihovih staršev. Malo pred 4 so se dečki nabasali v avtobusa, ki sta jih potegnili v idilične Poljane v Poljanski dolini, kjer bodo v počitniški koloniji mestne občine Ljubljane, preživeli štiri tedne neskaljenega veselja. — Dečki so večinoma upadli obrazov in šibkih postav, sinovi proletarskih družin, ki v resnici potrebujejo nekaj tednov solca in zraka in tudi tečne hrane.

Stroga kontrola telefonskih pogovorov zaradi potegavščin po telefonu. Zadržane čase se prav pogosto dogaja, da se nekateri ljudje obračajo telefonično na reševalno postajo, na gasilce, zlasti pa na zdravnike in razne zasebne funkcionarje, da jim nudijo pomoč. Ko so se te osebe odzvale, se je izkazalo, da gre za navadno potegavščino. Policija je ukrenila vse potrebno, da najde krivce in je enega od teh že izsledila in bo postopala proti njemu z vso strogostjo. Često se tudi dogaja — znana sta že dva slučaja — da se ljudje po telefonu izdajajo za policijske nadzornike in detektive ter straše ljudi, ki niso ničesar zakrivali. Telefonske potegavščine so prišle v modo posebno zadnje dni in jim je nasledilo mnogo zdravnikov. Policialci so jih k neki, navadno hudo bolni osebi, ko pa je prišel zdravnik k bolniku, se je izkazalo, da dotični sploh ni bolan in je

Nova župnija bo prevz. g. škola sprejela slovenski pisatelj, ki bo govoril o temi: »Sv. Ciril in Metod — vzora naše ljubezni do naroda.« Pri poudarjenosti sv. maši bo pel domači pomnožen cerkveni pevski zbor Premrlovo mašo s spremljevanjem orkestra godbe Dravske divizije.

Danes je v novi cerkvi tudi prvič celodnevno čiščenje sv. Rošnjega Telesa. Sv. Rošnje Telo bo ves dan izpostavljen v verniki se vabijo, da obiščejo danes novo cerkev in počaste presv. Zakrament, katerega sta nam prinesla naša očeta kot naš najdražji zaklad. Vse dopoldne bo prilika za sv. spoved in verniki se vabijo, da pristopijo v velikem številu danes tudi k sv. angleški misli in na ta način najlepše počaste god sv. Cirila in Metoda.

Ker je dovoljen popolni odpustek za dan vstopa v Apostolat sv. Cirila in Metoda, bo ta dan pred cerkvijo na dvorišču pri vstopu v župnišče prilika, da vsako lahko vstopi v to lepo slovensko organizacijo, se pridruži apostolu velike Ciril-Metodije misli in si omogoči ta popolni odpustek.

Zvečer bo prišla obiskat novo cerkev župnija sv. Jakoba s svojo farno duhovščino in farnim cerkvenim pevskim zborom. Pridigal bo vseuč. prof. g. dr. Andrej Snoj o temi: »Oporka sv. Cirila in Metoda.«

V nedeljo bo prvo farno žegnanje, na katero že danes vabimo. Ob 5.30 skupno sv. obhajilo žentstva, ob 7 skupno sv. obhajilo mož. Možje pravijo, da bodo za to sv. obhajilo napolnili cerkev s samimi možmi in fanti. Ob 9 bo slovesen sprejem prevz. g. nadškofa dr. Jegliča, h kateremu se vabijo narodne noše in otroci v belih oblekah ter vse mesto.

tudi odločno zanikal, da bi telefonično klical zdravnika. Da se v bodoče take stvari ne bi več dogajale, se je uprava policije obrnila na pošto upravo, ki je odredila strogo kontrolo poštnih pogovorov. Policija opozarja občinstvo, da bo strogo kaznovala vsakega, ki ga zaloti, da uganja s telefonom neumnosti. Tako postopanje je vredno najstrožje obsodbe in je tudi kaznivo po kazenskem zakonu.

Pisarna Rdečega križa se je preselila v Covo ulico št. 1 (Delavska zbornica).

Angleško društvo (English Society) v Ljubljani sporoča svojim članom, da je preselilo svojo knjižnico iz Rožne ulice v Wolfovo ulico št. 1/1.

Nesreče in nezgode. 29 letni zasebni uradnik Bajžel Leopold, stanujoč v Šiški, Gasilska cesta 7, se je domaj pri polnjenju steklenice piva močno obrezal po roki. — 17-letni Omladič Rudolf, instalaterski vajenec iz Male vasi, občina Jezica, je prednočnim tako nesrečno padel s kolesa, da si je pretresel možgane. Nogo si je zlomila gospa soproga univ. prof. dr. Kušaja. — Vsi navedeni ponesrečeni se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

Iz policijske kronike. Pred dvema dneva je bilo izpred Narodne tiskarne in Knaflijev ulici ukradeno Pohlino Francu, moško kolo, znamke »Dürkopp«. Pohlina je imel nekaj opravka in ko se je vrnil, kolesa ni bilo več. Kolo je bilo skoraj novo. — Na Savi pri Jezici je bil okraden kopalec Čotič Zlatko. Tat mu je odnesel hlače, usnjato denarnico s nekaj drobiža, ključek od kolesa in še nekaj drugih malenkosti. — Pred dnevi je neki posestnik v Dravljah našel na svojem vrtu vrečo, v kateri so bili trije živi zajci in dve kokoši. Vrečo z njeno živo vsebino je najbrže skril kakšen tat. Kdor pogreša zajce in kokoši, naj se javi na policijo.

Črnomelj

Na Petrovo zvečer se je vršil v črnomaljski Prosveti zanimiv koncert. Cerkevni pevski zbor, ki je sicer že večkrat nastopil pri raznih prireditvah, je priredil prvič, odkar pomnijo Črnomalci, samostojen koncert. Z nekoliko mešanimi občutki smo šli na prireditev, ker se nam je celo od mero-dajne strani zadrževalo, da ni treba pričakovati kaj posebnega. Pa smo bili prijetno iznenadeni. Lahko z mirnim srcem rečemo, da od podeželskih zborov redkokoli slišimo tako dovršeno petje. Nobenega kričanja, zategovanja, sekanja, nepravilnega dihanja ni bilo v zboru, kar vse mora poslušavec poleg drugih nelepih pevskih razvad žalibog večkrat poslušati. Zbor je donel mehko, zlo, izgovarjajoča je bila dosti razločno, dihanje je bilo v splošnem pravilno odmerjeno. Najbolj je presenečala dinamika, ki je bila zlasti pri nekaterih pesmih naravnost vzorna. Ves način izvajanja je bil tak, da je glasbeno šolano uho prislusnilo marsikaj morda samo po sebi malenkostni finesi, ki je naveden poslušavec niti opazil ni. V splošnem je najbolj ugajal mešan zbor, ker se tu pač najlažje pokaže vse izrazne možnosti zbora. Ljubek je bil nastop ženskega zbora; moški zbor je bil glasovno nekoliko trd, vendar sorazmerno na lepi višini. Spored je obsegal 19 pesmi; nekatere od njih so za zbor trda preizkušnja, ki so jo pa Črnomalci dobro prestali. Največ zasluga na lepem uspehu koncerta ima gosp. dekan Bitnar, ki je poleg svojega obilnega poklicnega dela vse epored naštediral in tudi sam vodil koncert. To je bila nazorna šola za nas vse, ki delamo načrte, kako bi kaj napravili, pa od samih sklepov ne pridemo do dejanja. Občinstvo je ta trud tudi pravilno razumelo in napolnilo Prosveto do zadnjega kotička. Prireditelje so se kljub najslabšemu vremenu udeležili tudi gg. organizisti in nekateri pevci iz Podzemlja. Metlike in celo iz daljne Radovice. Koncert je bil namreč nekaj uvod v prireditev belokranjskih cerkvenih zborov, ki se bo vršila neprekinjeno v nedeljo, dne 12. avgusta t. l. Belokranjski zbori se na to že pridno pripravljajo. Kako je treba napraviti, so jim pa lepo pokazali Črnomalci.

Šmartno pod Šmarno goro

Na praznik sv. Petra in Pavla popoldan smo pokopali enega najbolj oddelčnih mož naše fare, Jožeta Erjavca iz Srednjih Gamelj. Umrli je po enoletnem bolehanju v 42. letu starosti. Pokojni ima mnogo zaslug pri zgraditvi tukajšnje elektrifikacije, bil je več let oddelčni odbornik in član šolskega odbora. Ustanovil je tukajšnjo sadijarsko družnino, katero je z uspehom in z vso vpeno vodil kot predsednik. Bil je dober govornik in politik, obenem pa globoko veren in se ni ustrašil nobenih žrtv, kadar je bilo treba nastopiti v obrambo cerkve in njenih pravic. Kako je bil priljubljen, smo videli pri pogrebu, katerega so se udeležili skoraj vsi možje cele župnije, pa tudi oddelčne osebe od drugod. Bodi mu dobri Bog plačnik za njegovo plodonosno delo, njegovim domačim pa naše iskreno sožalje!

Mariborske vesti:

O potrebi vrtnarske šole

O vprašanju vrtnarske šole v Mariboru nam je poslal priznan kmetijski strokovnjak naslednji prispevek:

»Res je, da potrebuje država s 13 milijonskim narodom vrtnarsko šolo. Taka šola pa ne spada v Maribor, ampak na jadransko obalo, kjer je mediteranska klima. Vrtnarstvo je uspevalo svoje dni v štajerskem Meranu, ko se je zamoglo pošiljati vrtnarsko blago na Dunaj in v Budimpešto in ko so vladale urejene gospodarske razmere ter so imeli ljudje smisla in denar za tako blago. Danes života ta pridobitna panoga pri nas in menda je v mariborskem okolišču kakih 40 vrtnarskih podjetnikov in še tem konkurirajo Bolgari in še banovinska vinarska in sadijarska šola, tako da je težko spravijo svoje pridelke v denar. — Današnje tako zvano Džamonjevo posestvo je skrajno zanemarjeno in je v teku let tako propadlo, da je samo »čista kultura« plevela v najlepšem delu

Novi stolni kanonik mariborski. Na vakantno mesto stolnega kanonika pri lavantinskem stolnem kapitulju je imenovan dosedanj tujski prošt, dr. Ivan Zagar.

Mašniško posvečenje podeli prevz. knezoškof dr. Ivan Tomažič v nedeljo 8. julija ob 7 zjutraj v tukajšnji stolnici 14 novomašnikov, in sicer 12 bogoslovcev, 1 trapistu in 1 kaplenu.

Birme končane. Dne 26. junija so se končale letošnje birmske slovesnosti v lavantinski škofiji, ki so se pričele meseca aprila z birmo v dekaniji Dravsko polje. Prevz. knezoškof dr. Tomažič je birmal v dekaniji Dravsko polje 2019. Nova Cerkev 1908, Muska Sobota 2005, Ljutomerska dekanija 4097 in v mariborski stolnici 1189 otrok.

Dr. Lovro Hacin odhaja. Danes izroči svoje posle vodja policijskega komisarijata v Mariboru dr. Lovro Hacin, ki je premeščen k bankski upravi v Ljubljano. Včeraj se je poslovil od svojega uradništva, ki mu je v znak priznanja poklonilo lepo spominsko darilo. Ob tej priliki je v imenu uradništva izrekel poslovilne besede policijski komisar gosp. Kos. — Gosp. dr. Hacin je bil na čelu mariborske policijske komisarijata od septembra leta 1932. Pred prevzemom te funkcije je bil okrajni glavar v Mariboru in Prevaljah, kjer si je zagotovil sloves skrajno objektivnega, sposobnega in pri vseh slojih priljubljenega uradnika. Leta vrline so ga dicile tudi kot vodjo mariborske policije. Mariborsko prebivalstvo ga bo ohranilo v najboljšem spominu kot predstavnika oblasti, ki je umeval rešiti najdelikatnejša javna vprašanja z največjo taktičnostjo in objektivnostjo. Posebno delavski sloji mu bodo hvaležni za njegova pogosta uspešna posredovanja v medznih sporih, v katerih je vsikdar oževal interese prizadetih delavcev. V hvaležnem spominu ga bodo ohranili tudi podrejeni uradniki in osebje mariborske policije, ki so imeli v njem najboljšega in vedno uvidevnega šefa. — K bankski upravi v Ljubljani je premeščen na lastno prošnjo. Ob odhodu mu želimo v novem delokrogu obilo uspehov in zadovoljstva. — Za njegovega naslednika je kot vodja policijskega komisarijata v Mariboru imenovan gosp. J. Radošević, dosedanj šef policije v Senti.

Zborovanje društva »Krščanska šola« v Mariboru. Drevi ob pol 8 bo v Karlinovi dvorani v dijaškem semenišču, Koroščeva ulica 12, zborovanje društva »Krščanska šola« za lavantinsko škofijo. Na sporedu sta govora prof. Pavla Živortnika iz Maribora in gospe Milice Grafenauerjeve iz Ljubljane. Roditelji, vzgojitelji in prijatelji krščanske vzgoje iz Maribora in okolice prijazno vabljeno!

Pri poročilu o otvoritvi katehetske kongresa je pomotoma izostalo, da sta se otvoritve udeležila tudi oba okrajna podnačelnika Eiletz in Modrian.

Obročno plačevanje. Med mariborski gostilničarji je še mnogo takih, ki imajo velike zaozanke na pavšalni trošarinski taksi. Finančno ravnateljstvo obvešča, da morajo vsi ti nemudoma zaprositi, da se jim dovolj obročno odplačevanje teh zneskov, ker se bo v nasprotnem slučaju znesek izterjal v celoti. Prošnje izvršuje pisarna Združenja gostilničarjev v Mariboru.

Kongres sadnih trgovcev. Spored kongresa je naslednji: v oboto 14. julija sprejem gostov in predkonference. Zvečer bo pozdravni večer na Mariborskem otoku. V nedeljo 15. julija se vrši kongres v veliki Unionski dvorani. Pričetek ob 9 dopoldne. V ponedeljek 16. julija bodo izleti gostov z avtobusi v sadonosne kraje mariborske okolice, ogledi drevesnic, trsnice in drugih zanimivosti.

Zavrtna pritožba. Banska uprava je končnovaljavno zavrnila pritožbo za izdajo gostilniške koncesije v hiši Glavni trg št. 5, kjer se je nahajala doslej staroznana mariborska gostilna.

Pred oltar. Zadnje dni so se v Mariboru poročili: Kunst Anton, polic. stražnik, in Riedl Rozalija. — Gruber Alojz, vrtnar, in Ločičnik Ivana. — Pajnkhiher Jožef, čevljar, in Majzek Matilda. — Pihlar Ferdinand, pos. sin, in Perbil Zofija. — Mladoporočencem obilo sreče!

Preureditev Mestnega kopališča. Prihodnji ponedeljek se prične popravila v mestnem kopališču v Kopališki ulici, ki bodo trajala do konca meseca. Preuredila in modernizirala se bo kurilna naprava, s čemer si bo kopališče veliko prihranilo na kurjavi.

Ljudsko gibanje. V juniju se je rodilo v Mariboru 89 otrok, in sicer 44 dečkov in 45 deklic, umrlo je 52 ljudi (29 mož in 23 žen), poročilo pa se je 32 parov. Glede rojstev prednjači stolna župnija z 58 slučaji, glede smrti magdalenska s 40, pri porokah so pa na prvem mestu oo. frančiškani s 17 pari.

Mestno kopališče bo zaradi popravil od 9. julija do 1. avgusta zaprto.

Prvi nastop Mariborske mestne godbe. Novi godalni orkester, ki si je nadel naziv »Mariborska mestna godba«, nastopi prvič pod vodstvom kapelnika g. Koudelke drevi ob pol 21 v mestnem parku ob priliki promenaadnega koncerta. V orkestru sodeluje 34 godbenikov.

Trošarinska taksa se pobira še naprej. Združenje gostilniških podjetij v Mariboru obvešča svoje člane, da se bo glasom rešenja ministrstva financ pobirala pavšalna trošarinska taksa tudi še za maj in junij, ne glede na to, da je izšla naredba o pobiranju banovinske trošarine. Ker pa se od

mesta in ogroža vse vrtove in nasade v okolici z zaplavljenjem. Realistični škodljivci se lahko tu mirno vznemirijo, ker ni nikogar, ki bi se lotil trebljenja tega škodljivega plevela. Ideja, da bi se spravilo vrtnarsko šolo v tak zaplavljen vrt, se je morala roditi le v glavi ljudi, ki niso imeli nikdar opravka s kakim vrtom in so kvečjemu le eliali, da obetojijo vrtnarske šole. Šola pri današnjih razmerah ne more imeti namere, da bi vzgajala letno 12 absolventov ter bi posameznik stal banovino 50.000 Din; eksperimenta z mekarško šolo v Škofji Loki bi ne kazalo ponoviti. Treba bi bilo vse pretehtati, predno se ustanovi, in če se ustanovi, potem jo naj vzdržuje država.

Glede Džamonjevega posestva pa je edina rešitev: zemljišče parcelirati in ga dati kakemu posestniku v najem, da bo zemljo preoral in gojil poljedelske kulture, dokler ne bo zazidano.

Rusticus a bariera nova.

20. maja pobira banska trošarina, ima vsak gostilničar pravico, da odbije pri prvem plačilu banske trošarine polovico predpisanega iznosa pavšalne trošarinske takse za ome-njeni čas.

Vpisani in izbrisani. Meseca junija je obrtna oblast izdala 15 novih obrtnih pravic, v istem času pa je bilo 6 izbrisanih.

Obešenec v gozdu. V grajskem logu nad Tremi ribniki so našli v sredo popoldne mimoidoči na buki obešenca, v katerem so spoznali železničarja Adolfa Ornika iz Krčevine. Ko so ga sneli z drevesa, je bil že mrtve. Vzrok obupnega dejanja ni znan.

Celje

Orglarsko šolo v Celju je absolviralo letos 7 tretjeletnikov: Barber V. (Markovci), Dominiko St. (Turnišče), Florjan I. (Vransko), Hanc J. (Crensovci), Kasenik Fr. (Sv. Andraž), Moškon St. (Rajhenburg) in Tomažič B. (Korčula). Uspehi so bili letos zelo dobri in lahko mirno ugotovimo, da na tej šoli že dolgo ni bilo v splošnem takih uspehov. Pri produkciji, ki je bila včeraj so absolventi izvajali na klavirju dela sledečih avtorjev: Dvorak, Diabelli, Mendelsohn, Leeschhorn, Schubert, Burgmüller, Škalicky. Na orglah: Bach, Waldeck, Diebold, Reger, Latzelberger in Pahlman. Pri produkciji so bili navzoči gg: Flis Greg., superijor od Sv. Jožefa, K. Bervar (vodja), D. Sancin (učitelj klavirja), I. Kramar (učitelj matematike in slovenščine) in nekateri drugi gospodje. Pred razdelitvijo spričeval je spregovoril absolvent nekaj smernic na pot v življenje s superijor. Na tem mestu bodo izrečena tudi javna zahvala vsem, ki so podpirali letošnje absolvente na kakršenkoli način.

Tatvine koles. V ponedeljek okrog 13.30 je neznanec ukradel nekemu delavcu iz Gaberja izpred neke gostilne na Mariborski cesti 500 Din vredno črno pleskano kolo, znamke »Waffenrad«. — V torek okrog 15.30 je pa bilo izpred neke trgovine na Ljubljanski cesti ukradeno Vrablu Antonu, trg. slugi pri tvrdki Hladin okrog 600 Din vredno kolo, znamke »Marchall«, last omenjene tvrdke, pri kateri je Vrabl uslužben. Kolo je črno pleskano in ima evid. štev. 2-10.931-5.

Žrtve nesreče v Trstu doma. Včeraj je avtomobil ljubljanskega pogrebnega zavoda pripeljal žrtvi nesreče v Trstu gg. Pacchiaffa Augusta in Alojzija Kneza v Celje. Na Vrazovem trgu in na Ljubljanski cesti se je nabralo veliko Celjanov, ki so precej časa, nekateri več ur, čakali na prihod avtomobila. Ko je prišel avto na Vrazov trg, se je le za trenutek ustavil, nato pa odpeljal zemске ostanke obeh tako tragično umrlih celjskih industrijcev v mrtvašnici mestnega in okoliškega pokopališča, odkoder jih bomo danes popoldan spremili k večnemu počitku.

Brezposelnih je po zadnjem seznamu zopet malenkostno padlo in znaša 269 napram 278 delovnim močem v prejšnjem seznamu.

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Skoraj gotovo je, da bo drugo leto odprt tudi V. razred na gimnaziji, ker so se vsi zelo zavzeli, da se izpopolni ta navpišji zavod Slovenske krajine. Po vsej krajini se pobirajo podpisi. To akcijo vodijo akademiki, ki jim je glavna opora učitelstvo. Poleg tega se je zavzela za to občina Sobota in profesorji sami, ki so sklenili, da bodo v V. razredu učili brezplačno, ostale stroške bo pa nosila občina Sobota. Pri vsem tem se bodo mogoče zganili tudi merodajni činitelji in nam bodo vrnilo popolno gimnazijo v Soboti.

Dolgi vasi je kača pčila ženo posestnika Mutaja, ko so sušili seno. Ženo so takoj peljali k zdravniku v Lendavo, toda med potjo je umrla. Zapušča štiri neboljenke z možem.

V prvi razred soboške gimnazije se je vpisalo nad sto nadebudnih študentov. Zopet lep dokaz po potrebi popolnega zavoda, saj so to skoraj sami sinovi in hčere Slovenske krajine.

Krško

Rezultat delovanja učencev in učenek je ob koncu leta 1933-34 na tuk. mešč. šoli glasom letnega poročila sledeče: I. razred: z odličnim uspehom 10 učenecv oziroma učenek; s prav dobrim uspehom: 22; z dobrim 17; popravni izpit ima 1 učenec, razred ponavlja 1 učenec. II. razred: z odličnim uspehom 9, s prav dobrim 16, z dobrim uspehom 14, popravni izpit imajo 5, ponavlja razred 1 učenec. III. razred: z odličnim uspehom 3, s prav dobrim 16, z dobrim uspehom 15, popravni izpit ima 1 učenca, ponavlja razred 1 učenca. IV. razred: z odličnim uspehom 3 učenke, s prav dobrim 14, z dobrim uspehom 8. Na Vidov dan in na praznik sv. Petra in Pavla je bila odprta razstava šolskih izdelkov. Odlikovala jo je mnogoličnost in izredna snažnost izdelkov, ki je vzbujala pozornost številnih obiskovalcev. — Razstava je bila tem bolj obiskana, ker je v sosednji sobi razstavil več pokrajinskih slik in portretov g. učitelja narodne šole in znani slikar Stiplovec Franjo. Tudi njegovi razstavljeni predmeti so želi odkrito priznanje in pohvalo, najbolj še morda pokrajinska slika: samostanska cerkev Krško in tiptični portret naše mešanke g. Stary Františka.

— Pri zapeki, motnjah pri prebavi, gorečici v želodcu, krvnih navali, glavobolu, splošni slabosti vzemite zjutraj na tešče kozarec »Franz Josefov« grenčice.

† Prof. Franc Watzl

Kranj, 4. julija.

»Bog daj srečno pot in srečno vrnitev! Ob 19.08 se nameravam z brzcem odpeljati v Split-Dubrovnik.«

Tu je roka, ki je vestno, dan za dnem, pisala dnevnik, odločila pero — ta dnevnik je bil s tem napisan. Nihče več ga ne bo nadaljeval! Odpeljal se je na jug, kakor so mu svetovali zdravniki, »ob 19.08, z brzcem«, in danes dopoldne ob 9 izstopil na kolodvoru v Splitu — in se zgrudil mrtev!

»Umrli je mož!«

Ni še minulo 24 ur, odkar je bil še živ in zdrav med nami, čeprav je kal boleznijo že zavratno ključala njegovo močno telo. Danes pa Kranj že govori o »rajkem profesorju Watzlu.«

Rodil se je dne 21. januarja 1876 v Ljubljani, kjer je tudi l. 1894 napravil maturo. Kot dijak se je pridno udeleževal dijaškega gibanja v dr. Krekovi krogu.

Po maturi je vstopil v bogoslovje v Ljubljani; duhovniško posvečenje je prejel 23. julija 1898.

Kot duhovnik je služboval na raznih krajih, najdalje kot kapiteljski vikar v Novem mestu. Nekaj let je bil pomožni učitelj verouka na tamkajšnji drž. gimnaziji, l. 1905 pa je napravil izpit za profesorja verouka na srednjih šolah. Pridno se je udeleževal v »Dolenjskih novicah«, ki so takrat izhajale v Novem mestu; zlasti ta posel mu je potisnil v roke krmilo vsega slovenskega gibanja na Dolenjskem, po katerem v svoji znani skromnosti ni segal, toda ga tudi zapustil ni, ko ga je že sprejel. Leta 1907 je bil nastavljen za profesorja verouka na nemški gimnaziji v Kočevju, kjer je bil dolgo

vrsto let edini slovenski — oziroma slovensko čuteči — profesor na zavodu. Tudi tu se ni mogel ubraniti bremenom, ki mu jih je naložil na moška ramena zaničevani in zapostavljeni slovenski živelj na Kočevskem. Pa ni omagal! On je bil Slovenec, tudi v Kočevju, tudi takrat, ko slovenstvo ni bilo najboljšo priporočilo za karijero. Med vojno je bil načelnik prehranjevalne akcije in kot tak si je nakopal veliko krivičnega sovraštva, pa še več bridko zaslužene ljubezni!

Po prevratu mu je bilo zaupano vodstvo kočevske gimnazije. Z veliko vnemo je l. 1919 izvedel popolno nacionalizacijo poverjenega mu zavoda. V jeseni l. 1921 je bil premeščen na II. gimnazijo v Ljubljani, po trimesečnem službovanju pa je zamenjal svoje službeno mesto z dr. Kotnikom v Kranju, kjer je nastopil profesorsko službo z novim letom l. 1922.

Po dveh letih svojega bivanja in zelo živahnega delovanja v Kranju je bil že občinski odbornik in je ostal do l. 1933, ko ga je banska uprava razrešila tega častnega bremena, ki so mu ga meščani zaupali. Priden kakor mravlja in nesebičen skozi in skozi je vneto deloval na vseh poljih občinske samouprave, v finančnem, šolskem, ubožnem, zdravstveno-socialnem odseku in odseku za zgradbo novega ljudskošolskega poslopja. — Kljub temu zunanjemu delu pa mu je vedno bila prva skrb — gimnazija, dijaštvo! Verouku na gimnaziji je posvetil vse svoje moči, široko znanje in ljubezen, s katero se je vedno zavzel za študente! Ni bilo ovire, ki bi mu mogla zapreti pot do dijaštva. Tu je bil neizprosno sovražnik vsega, kar bi moglo srce duhovnika odtrgati Bogu! — Dolgo vrsto let je bil dijaški oče tukajšnjega Marijanišča. Kakor povesod, je bil tudi tu točen kakor ura in vreden na vsa moč. Toda njegova točnost ni bila službena, mrtva, ampak iz živih dobrote rojena, ki ni dopustila najmanjše krivice, tudi te ne, da bi Marijanišče, pa čeprav v največji zimi in v najslabšem vremenu, le trenutek preko določene ure čakalo na službo božjo. On, profesor Watzl, je bil vedno na mestu! Včeraj se je poslovil od č. sester, ki so mu želele »srečno pot in srečno vrnitev« in ga spremlje v molitvi — do konca poti in še naprej — kamor človeški korak ne more.

»Bog daj srečno pot in srečno vrnitev!«

Vrnil se bo — v zapeteni ravnici! 12 let je živel v Kranju, povsod si lahko videl sadove njegovega neumornega dela, v gimnaziji, na občini, v Marijanišči, ni zlepa prekoratil meja kranjske občine — razen, kadar je šel na obisk k svojemu prijatelju prevz. škofu dr. Tomažiču v Maribor, — in vendar je izdihnil svojo plemenito dušo tam, kjer je moderna tehnika postavila začetek in konec vseh romanj in vseh potovanj — na kolodvoru!

Počivaj v miru!

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 7. julija ob 9 dopoldne na župno pokopališče v Kranju. Ako pa bi raket z zemeljskimi ostanki rajnega ne prispela pravočasno, bomo čas pogreba sporočili pozneje.

Koledar

Cetrtek, 5. julija: Sv. brata Ciril in Metod.

Osebnosti

— Za dekana juridične fakultete univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani za študijsko leto 1934/35 je izvoljen gosp. dr. Gregor Krek, redni profesor rimskega in civilnega prava.

— Na zagrebški univerzi je bil diplomiran za magistra farmacije g. Leon Bakarčić, sin lekarnarja g. Gvidona Bakarčića iz Ljubljane. Cestitamo!

— Diplomiran je bil na vis. polit. šoli v Pragi g. Tračnik Joža iz Ljubljane. — Cestitamo!

— Na filozofski fakulteti ljubljanske univerze je bil diplomiran iz pedagogike in filozofije g. Hrovat Emil, učitelj s Krke. Cestitamo!

— Izprememba rodbinskega imena. Banske uprava dravske banovine je dovolila Ivanu Leskovšku, pristojnemu v Jurkloster, okraj Laški, izpremembo rodbinskega imena Leskovšek v Golobar.

Ostale vesti

— Izjava. Nedavno so v našem listu zagledala pod »Kaj pravite« od nekega »kmeta« beli dan izjavljajo, po katerih so se po pravici čutili razžaljene naši železnice. Naš železnicearji, ki trdi reče kakor naš kmet ali javni namestnik, ker trdi dela in se za druge žrtvuje, tako da so ugodnosti, ki jih je imel ali še ima, le zelo majhen del tega, kar mu je občestvo dolžno za njegov težki trud. Beleška, ki je tako nerodno sestavljena, da se zdi, kakor da je kmet nevedljiv našemu trpinu železnicearju, je zaslja v predale našega lista po neprevidnosti in nam je zelo žal, da se je zgodil tak nesrečen slučaj.

Uredništvo.

— Hranilnice in posojilnice danes zaradi drž. praznika ne uradujejo.

— Slovenska pridiga v Dubrovniku bo dne 12. l. m., na dan Sv. Mohorja in Fortunata ob 7 zjutraj, obenem sveta maša za družbine članke, ako bo zadostna udeležba. Vršni se služba božja v stolnici.

— 15-letnica mislinske podružnice SPD. 15-letnica obstoja slavi danes mislinska podružnica SPD v Slovenjgradu, združeno s proslavo praznika sv. Cirila in Metoda na Uršlji gori. Ob 9 bo sv. maša, ob 13 skupni izlet k Rimskega vrelcu.

— Na članek »Krik iz Trbovelj« z dne 3. t. m., št. 147, sestavek »T. P. D. je izjavila«, drugi odstavek, glaseč: »Olja v ognju rudarskega ogorčenja pa je našel odlok obratovdne na Separaciji, ki je reducirala 50 rudarjev kopavce v vse prve kategorije«, pojasnjujemo, da je obratovdne storil to po višjem nalogu T. P. D.

— Mednarodna avtomobilska tekma v Porečah ob Vrbskem jezeru. Kakor je bilo že javljeno, priredili avstrijski Touring klub, dežela Koroška, letošnje mednarodno tekmo dne 7. in 8. julija v Porečah ob Vrbskem jezeru. V soboto, 7. julija ob pol 9 zvečer bo uradni pozdrav gostov v jezerskem baru Werzer v Porečah; navzočni bodo predstavniki zvezne vlade, koroške deželne vlade, zastopniki uradov in oblasti. Na čast tekmovalcev bo solnčni vrt Porečeh okrašen z zastavami. Za

najmočnejšo skupino tekmovalcev iz inozemstva bo zvezno ministrstvo za trgovino in promet podarilo krasno častno nagrado. Prijave je nasloviti na generalno tajništvo avstrijskega Touring kluba na Dunaju, IX., Peregringasse 2, telefon A 18-5-25, ali pa na tajništvo avstrijskega Touring kluba, dežela Koroška, Celovec, Burg, telefon 524. Pristojbina za prijavo avtomobila je 3 S, za motorna kolesa s priklonim vozom 2 S, solo-stroji 1 S.

— V »Službenem listu« kraljevske banske uprave dravske banovine od 4. t. m. je objavljena »Naredba glede zvanja in mesta pomočnika ministra za promet in glede prenosa pristojnosti na starešine«, dalje »Pooblastitev pomočnika ministra za promet«, »Pooblastitev pomočnika ministra za promet glede Poštne hranilnice«, »Odločba o voditvi poslov uprave pošte in telegrafa«, »Dopolnitev pooblastitve pomočnika ministra za promet v pošto-telegrafski stroki«, »Odredba o teritorialni razdelitvi ravnateljstev pošte in telegrafa«, »Pooblastitev ravnateljstev pošte in telegrafa in pošto-carinskih skladišč«, »Šefov telegrafsko-telefonskih tehničnih sekcij, poštinih avtogaraž in pošto-telegrafsko-telefonskih delavnic«, »Razdelitev pošte, telegrafov in telefonov in pošto-carinskih skladišč«, »Dopolnitev pravilnika o postranskih prejemkih uslužbenecv drž. prometnih naprav«, »Naredba o dnevnih poštinih uslužbenecv, ki spremljajo pošto na železnicih, ladjah in celinskih cestah«, »Naredba o nagradah in postranskih prejemkih pri Poštni hranilnici«, »Odločba o ustanovitvi glavne pošto-telegrafsko-telefonske delavnice v Belgradu in p. t. t. delavnic v Zagrebu, Ljubljani itd.«, »Ukinitev določb glede pošto-hranilničnih vlagateljcev«, »Pojasnilo o taksiranju bianco menice«, »Odločba o položaju carine na korozu, izvoženo v Nemčijo«, »Popravek k normam o sestavi rudninskih tvarin in asfaltnih snovi kakor tudi o njihovem preizkušanju«, »Popravek v naredbi o izpremembah in dop. spiska luksuznih predmetov«, »Razglas k uredbi o prijavljanju prebivalstva« in »Objave banske uprave o pobiranju obč. trošarine v letu 1934.«

— Obmejna straža in planinci: Večkrat se dogaja, da se planinec ne pokorava pozivom graničarjev ter pride radi tega do neljubih incidentov. § 15. in 17. zakona o obmejni četi določita, da morejo graničarji ob opravljanju obmejne službe na meji ustavljati osebe, najsi prihajajo od koderkoli. Ostavljanje se vrši s pozivom »stoj«. Na ta poziv je vsakdo brezpogojno dolžan se ustaviti in se graničarjevemu poovelju pokoriti. Kdor napade ali zaprečuje graničarja pri vršenju predpisanih dolžnosti, se kaznuje po odredbah vojaškega zakonika. Planinci, bodite vladni z obmejnimi stražami. Članska izkaznica SPD zadostuje za legitimiranje. Pred odhodom v planine se prepričajte, ako ste že poravnali članarino za tekoče leto.

— Vse planinske koče in vsi planinski domovi Slovenske planinske društva so od 1. julija dalje stalno oskrbovani ter vabijo planince k obilnemu posetu.

— Slovenska Matice znova opozarja svoje članke iz Ljubljane in okolice, da lahko osebno dvignete letošnje Matične redne publikacije v društveni pisarni na Kongresnem trgu 7 med uradnimi urami vsak delavnik dopoldne in popoldne. Izšla sta zadnja dva dela Tolstega romana »Vojna in mir« (III. in IV. del) ter prevod »Dnevnika cesarja Marka Aurelija« (skupaj nad 1000 strani). Člani dobe te knjige za članarino 50 Din. Kdor hoče v platno vezane, doplača za vsako vezavo

12 Din. Po 20. juliju se bodo knjige kakor vsako leto dostavljale na dom proti dostavnini 2 Din.

— Požar. Iz Tržišča na Dolenjskem nam poročajo: Te dni je naglo začelo goriti pri posestniku Alojziju Papežu na Medvedjeku 39. Zgorelo je vse, hiša, lopa, pod, svinjak in kozolec z vsem, kar je bilo notri. Kako je nastal požar, se še ne ve, najbrže je zlobna roka vnela. Ogenj se je tako naglo širil, da ni bilo mogoče ničesar rešiti, saj so rešili komaj golo življenje, ker je bila vsa družina že v postelji in spala, goreti je namreč začelo okrog pol 10 zvečer. Škode je nad 60.000 Din, zavarovalnina znaša pa komaj 11.000 Din. Uboga žena — mož je namreč v Belgiji — je v največji bedi s svojimi 4 otroci.

— Pri bolečinah v želodcu in števih ter prebavilih navaja uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice prebavila k rednemu delovanju in s tem olajša prehod hranil v kri. Zdravniška strokovna mnenja podpirajo, da se je pokazala »Franz-Josef« voda posebno koristno pri ljudeh, ki se premalo gibljejo.

— Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča sledeče knjige: Adam: Jesus Christus, 325 strani. Vezano 160 Din. — Adam: Das Wesen des Katholizismus, 295 strani. Vezano 136 Din. — Drinkwelder: Vollendung in Christus, 264 strani. Vezano 136 Din. — Feckes: Das Mysterium der heiligen Kirche, Dogmatische Untersuchungen zum Wesen der Kirche, 222 strani. Vezano 136 Din. — Huber: Vom Christentum zum Reife Gottes, 175 strani. Vezano 58 Din. — Jürgensmeier: Der mystische Leib Christi, 381 strani. Vezano 156 Din. — Neuss: Ein Priester unserer Zeit, 322 strani. Vezano 136 Din. — Polz: Mater Dolorosa, Ein Trostbüchlein für leidbedrückte Menschenkinder, 150 strani. Vezano 50 Din. — Schreiber: Führer durch das Kirchenjahr, 382 strani. Vezano 136 Din. — Serfing: Katechismus der Ungläubigen, I. del. Urgründe des Glaubens, 178 strani. Vezano 35 Din.

— Pri nagnenju k maščobi, protinu, sladkosti izboljšuje naravna »Franz-Josef« grenčica delovanje želodca in črevesa in trajno pospeši prebavo.

»Hubertus« domače milo, da lepo belo pecilo

Smrt na tračnicah

Ptuj, 4. julija.

Danes ponoči je izvršil 37 letni zvančnik ptujskega okraj, sodišča Franc Creslovnik samoumori. Vrgel se je pod vlak na progi med Ptujem in Moškancem pred viaduktom pri Rogoznici. Železničarski uslužbenec so ga našli davi ob 5 na progi mrtvega. Kakor se je dognalo, ga je povozil tovorni vlak, ki prihaja iz Čakovca v Ptuj ob 1.30. Na lokomotivi tega vlaka so se poznali krvavi madeži. Vzrok je iskati v neugodnih družinskih in socialnih razmerah. Njegovi prejemki so znašali okoli 900 Din mesečno, kar je vsekakor premalo za uradnika z družino. Samoumori je izvršil brez dvoma v duševni zmedenosti, ker je bil že več dni potrt in melanholičen. To izhaja tudi iz pisma, ki ga je naslovil na svoja pisarniškega upravitelja. Nesrečnej je bil vreden in zelo sposoben uradnik.

Norec strelja, zabarikadiran v hiši

V vasi Beravci v bližini Slavovskega Broda je živel v svoji hiši starec Matija Nenadović, ki ga je vse smatralo za velikega čudaka. Edini človek, ki se je z njim družil, je bil 23 letni Gjuro Vukasović. Ta je pogosto zahajal v starčev hišo. — V soboto ponoči pa so zaslišali sosedje iz Nenadovičeve hiše strel. Ko so prihiteli bliže, so našli pred pragom starca mrtvega s prestreljenimi prsi. Iz hiše pa se je v tem času Vukasovićev glas, ki je vpil, naj se nihče ne drzne približati. Takoj je bilo jasno, da je on ustrelil starca. Kmetje so poklicali orožnike, ki so pozvali Vukasoviča, naj se uda, toda ta se za to ni zmenil, nego se je v hiši zabarikadiral in streljal na orožnike. Čez nekaj časa so ga ponovno pozvali, naj se uda, naker je on zaklical: »Pustite me v miru, jaz sem božanski car in to je moj dvor! Jaz sem car Konstantin!« Ko je to izrekel, je še naprej streljal iz hiše. Bilo je gotovo, da je Vukasović znal ali pa je simuliral. Obleganje je trajalo dobrih 12 ur in šele, ko so poklicali gasilce, se jim je posrečilo Vukasoviča ugoniti. Odpeljali so ga v zapore in ga zaslišali. Toda pri zaslišanju je dajal same zmedene odgovore. Sodišče še ni moglo ugotoviti, ali je v resnici znal ali samo simulira.

Čarovnik, ki na debelo pobija miši

V vasi Koprivni blizu Bihča živi 27 letni seljak Lazo Stikovac, ki je po vsej okolici znan kot čarovnik, ki ponoči na debelo pokončava miši. Gospodarji, ki jih tepe ta nadloga, ga najemajo, da ponoči pobija njihove miši, in ga za to tudi plačajo. Ponoči se Stikovac zapre v poslopje, kjer gospodarji misli. Ko zjutraj poslopje spet odpro, najdemo okrog čarovnika cel kup pobitih miši. Mnogi v začetku niso verjeli in so mislili, da jih Stikovac vara. Toda napravili so poskuse in se uverili, da to ne drži. Preden so ga zaprli v poslopje, kjer naj bi ponoči ubijal miši, so ga natanko preiskali. Neke noči je Lazo ubil kar 135 miši, v nekem mincu pa 110. Na vse prošnje, naj jim vendar pove, kako to napravi, odgovarja »čarovnik« z molkom. Pravi, da je to družinska tajnost, ki mu jo je zaupal njegov oče in je ne sme izdati. Nekaj kmetskih fantov se je nekoč skirilo v poslopje, kamor so zaprli Stikovca. Ponoči pa niso slišali drugega, kakor droben piskajoč glas, s katerim je Stikovac vabil miši in jih nato pobijal. Zjutraj pa so našli pri njem nad 100 pobitih miši.

Kranj

Cesta Besnica-Nemilje preložena. Letošnje spomladansko deževje je odmočilo zgornje plasti hribov nad Nemiljščico in cel plaz se je vsul na cesto in jo popolnoma zaprl vsakemu prometu. Sedaj so jo — s precejšnjimi podpornimi banskimi upravitelji v kulukom vasi, ki se te ceste poslužujejo — preložili na drugi breg Nemiljščice, kjer ni tako izpostavljena pritisku gorskih plasti.

Sport

ASK Primorje : Hermes

Ob 18 na igrišču Primorja — ob 16.30 Primorje juu.—Hermes juu.

Današnji prosti termin sta izbrala gornja klub v svrhu odigranja prijateljske tekme in to s kompletnima prvima garniturama in pa z njihovimi najmlajšimi kolegi — juniorji. Tako ligaško moštvo Primorja kakor prva enajsterica Hermesa nastopita v najmočnejših postavah, eden kot drugi tudi z nekaterimi novimi akvizicijami. Srečanja med Primorjem in Hermesom se morajo priletevati vedno v skupino onih zanimivih tekem, ki nudijo opazovalcu popoln sportski užitek. Vstopnina je minimalna, tako, da je poset tekme vsakomur omogočen.

Pri našem maratoncu

Z ozirom na velik uspeh, ki ga je dosegel v nedeljo naš maratonec Stane Sporn v Zagrebu, se je oglasil vaš poročevalec pri njem na domu. Kakor vedno, tako ga je naš najvztrajnejši tekač tudi to pot nadvse prijazno sprejel. Po običajnih prijateljskih pozdravih, ki so pri pravih sportnikih prav posebno prisrčni, ki so pri vašem poročevalcu naprosil, če bi mogel dati kakve podatke o tem teku, kajti naši čitatelji bodo več kot samo suhoparne številke. Oni se zanimajo za vse velike sportne uspehe, zlasti pa za uspehe naših največjih sportnikov.

»Ali si kaj truden, Stane?«, je bilo moje prvo vprašanje. »Izgledaš, kot bi celo nedeljo prespal.«

»E, dragi moj, komaj vem, da sem tekkel. Kajti vročine, ki človeka na takih tekih najbolj zdeli, ni bilo. Deževalo je sicer, spocetka je le rosilo, kar je samo ugodno vplivalo na mene, pozneje, nekako med km 25—35 pa je dež močno lil, kar me je močno oviralo.«

Kako se sicer počutiš? S čim si se krepčal med potjo?

»Hvala, prav dobro se počutim in tudi med potjo se glede tega nimam pritožiti. Užival sem samo sladkor v kockah, ki je zelo blagodejno vplival na moje razpoloženje in vzdržnost.«

Kakšna pa je bila proga in kako je na te uplival tako zgodnji jutranji napor?

»Predvsem moram omeniti, da je bil start napovedan za pol osmo uro zjutraj, a se je zavlekel nekaj minut čez osmo uro. Točno sedem minut po osmi je dal starter znamenje za tek. Čakanje je neugodno vplivalo na vse tekače. — Proga je bila do Sesvetih (nekako 8 km proč od starta) dobra, potem pa je bila izredno slaba, jamasta, blatna. Na nekem mestu je bila tako slaba, da sem moral več sto metrov sem in tja skakati po cesti, kjer sem iskal boljšega mesta. Razumljivo, da je slo tu nekaj dragocenih minut v izgubo. Za 20 km sem rabil točno 1 uro 17 minut, ker sem se kontroliral z uro, ki sem jo imel v roki med celim tekom. Brez ure bi se dal težko doseči tak čas in je ura za dolgo proga, zlasti za maratona, zelo dragocen pripomoček. Tudi jutranji tek se ne da primerjati s popoldanskim. Prvič sem tekkel v nedeljo maratonsko progo dopoldne, in to še tako zgodaj zjutraj. Ako bi se vršil tek popoldne in ako bi bila proga boljša, sem prepričan, da bi bil čas za 10—15 minut boljši.«

Koliko maratonskih tekov si že absolviraj in kaj misliš o njem v bodoče?

»Nedeljski maratonski tek je bil moj enajsti. Prvikrat sem tekkel maratonsko progo leta 1929 in od tedaj sem stalen gost te klasične proge na domačih in deloma tudi inozemskih tleh, zlasti na balkanskih olimpijadah. Tudi v bodoče se nameravam udeleževati na maratonskih tekih in upam, da bom, če bo vreme ugodno, cesta dobra in konkurenca ostra, še zboljšal svoj nedeljski rezultat.«

Sport v Novem mestu. Prvenstvena tekma za vstop v podzvezno ligo, ki se je vršila preteklo nedeljo na Loku med SK Korolanom (Kranj) in domaćim SK Elanom, je privabila na igrišče lepo številno gledalstvo. Domači klub, ki preživlja v moštvo težko krizo, je nudil gostom le šibak odpor. Gostje so z odlično igro sigurno zmagali s 4:1 (2:1). Sodil je strogo korektno g. Držaj.

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Strogo obvezen sestanek vseh aktivnih članov nogometne sekcije se vrši danes točno ob 10 na igrišču. Sestanek je vreden zaradi nabave nove opreme ter se novorojenega udeležiti vsi igrači rezerve, prvega moštva in juniorji. — Klub poziva vse mladenčce, ki imajo veselje do nogometa, da se prijavijo v klubsko juniorsko moštvo. Prijava sprejema načelnik danes dopoldne na igrišču in vsak dan od 18 dalje. — Popoldne prijateljska tekma s Primorjem ob 18. Sestanka se morajo sigurno udeležiti predvsem sledeči: Cebolin, Moko, Košenina, Kariž, Mikluš in Zupan.

HAZENA — POLJSKA : JUGOSLAVIJA

V nedeljo se odigra v Zagrebu meddržavna hazenska tekma med reprezentancama Poljske in Jugoslavije. Bo to prva reprezentančna tekma med tema državama, za katero vlada zlasti v Zagrebu veliko zanimanje. Naša reprezentanca, v kateri sta tudi dva ljubljanska igralci (Bernik — Atena ter Oman — Ilirija) je že sestavljena in ima ta tedni nekaj skupnih treningov.

Kakor smo zvedeli na verodostojnem mestu, pridejo Poljakine najbrže tudi v Ljubljano, kjer bodo prihodnji teden odigrale tekmo z ljubljansko reprezentanco. To bo brez dvoma za naše prijatelje hazene prvovrstne sportni užitek. Podrobnosti o poljskih igralcih ter o tekmi bomo še poročali.

NOVI SVETOVNI REKORDI V LAHKI ATLETIKI

Kakor poročajo iz Amerike, so dosegli ameriški lahkoatletiki preteklo nedeljo bajne rezultate. Bonthron je rabil za 1500 m 3:48.8, s čimer je potolkel Beccaljev svetovni rekord za 0.2 sek. Torrance je zalučal kroglo 16.89 m daleč in Hardin je zboljšal svoj svetovni rekord na 400 m z zaprekanji na 51.8 sek. To so sami novi svetovni rekordi. Znamenje, da so pripravili Američani za berlinsko olimpijado v najboljšem teku.

Visoka zmaga Finske nad Norveško. V Viborgu so se srečali atleti Finske in Norveške. Zmagali so Fini in sicer z velikanskim naskokom točk. Dosegli so jih 108, medtem, ko so jih Norvežani spravili samo 65. V posameznih panogah so bili doseženi ti-le rezultati: 100 m Strandval (Finska) 11; 400 m isti 49.3; 800 m Johannsen (Norveška) 1:56; 1500 m Virtanen (Finska) 3:58; 5000 m Shola (Finska) 14:41.4; 10.000 m Salminen (Finska) 31:02.2; 110 m zapreke: Ljöstedt (Finska) 15.3; 400 m zapreke A. Järvinen (Finska) 53.9; skok v daljavo Berg (Norveška) 7.03 m; skok v višino Kotkas (Finska) in Peräola (Finska) po 1.94 m; skok s palico v višino Lindroth (Finska) 4 m; krogla Kundi (Finska) 14.9 m; kopje M. Järvinen (Finska) 75.62 m; disk Lampinen (Finska) 45.69 m; švedska štafeta Finska 2:01.8.

Gambrinusov sok, starodavna pijača

Pivo so poznali že Egipčani? - Argentinske pivovarne ne vedo za krizo

Pivo je bilo znano že mnogo let pred Kristusom.

Zgodovina starih Egipčanov pripoveduje, da je boginja Osiris naučila variti ljudi pijačo, ki je bila pečena in grenkobna. Herodot in Siculus govorita o pivu kot običajni pijači v stari Grčiji in Egiptu. Rimska pisatelj Plinius in Columela pišeta o pivu, da so ga varili stari Rimljani, Galijci in Germani; toda pivo, oziroma ječmenovo vino, starih vekov se je precej razlikovalo od današnjega.

Sv. Izidor v V. veku našega štetja opisuje način pivovarjenja na britanskih otokih. Po njegovi izjavi so ječmen najprej namakali, dokler ni začel kiliti, nato so ga posušili ter zmleli; končno so to moko raztopili v vodi in že so imeli osvežujočo pijačo.

V Franciji so tudi varili pivo brez hmelja, ki se je v pivovarstvu udomačil šele tekom 9. stoletja. Šele v 16. stoletju pa se je hmelj splošno uveljavil v pivovarstvu.

Pridavali pa so pivu v prejšnjih stoletjih še brinje; na Angleškem se še dandanes proizvaja pivo s prinesjo brinja in zovejo ga »ginger beer« (brinjevo pivo).

Tekom 18. stoletja se je pivovarstvo po celem svetu silno razvilo ter se razvija do današnjih dni. Vinopivski latinski narodi, ki so pred stolet-

jem pivo komaj po imenu poznali, so danes ravno tako vneti čestilci Gambrinusovega soka kakor vinske kapljice.

★

O argentinski pivovarniški industriji bi lahko napisal celo knjigo. Ali življenje pisca teh člankov bi bilo prekratko, ako bi se hotel razpisati na dolgo in široko o eni sami stvari. V svoje pero hočem zajeti mnoge pojave tukajšnjega življenja in sicer tako, da bomo imeli tako izseljenci kakor naši v domovini sicer površno, vendar precej splošno sliko, kako in kaj da je v Argentini.

Pred kratkim se obiskal zavod »Nueva Cerveceria Argentina« v buenosajreškem mestnem delu Mataderos. Tam sem zbral zanimive podrobnosti o varjenju piva, ki jih tu podajam slovenski javnosti.

Pivovarniška je najdobitkanejša izmed vseh industrij v Argentini. Akcije, ki v Argentini največ nesejo so pivovarske. Vse argentinske pivovarne delajo z ogromnimi dobički ter so obogatile lastnike njih akcij. V zadnjih 10 letih so vrgle pivovarniške akcije v Argentini povprečno po 14 in pol odstotne dividende.

Z največjim dobičkom je delala pivovarna San Carlos u Pcia. Santa Fé: kar 35 odstotkov je zaslužila v enem samem letu!

Te visoke dividende se vzdržujejo vzlic krizi, ki jo preživljamo in zdi se, da bo tako tudi ostalo. Argentinske pivovarniške delnice, ki dajejo največje dobičke v vseh petih delih sveta, so bile že pred leti takorekoč monopolizirane.

Mnogočlanska pariška židovska rodbina Bamberg je lastnica večine delnic quilmeške pivovarne, pri ostalih pa si je tudi znala zagotoviti odločen vpliv, tako da so do prav pred kratkim prav za prav Bambergi gospodarili na argentinskem pivskem trgu. Vse pivovarne so bile med seboj povezane po natančnih dogovorih, v katerih so zlasti določile, po kakšnih cenah bodo točile pivo. Če je šla katera pod ceno in prodaja kak sodeček piva pod dogovorom, čeprav še vedno z znatnim dobičkom, je morala plačati visoko globo v skupno blagajno. Na ta način je bilo mogoče ohraniti argentinskemu pivu neprimerno visoko ceno.

Ogromni dobički po kapitalističnem načinu upravljane argentinske pivovarske industrije, ki romajo povrh skoro izključno v inozemstvo, so že dolgo belili argentinske rodoljube. Ustanovili so zato zadnji čas pivovarsko zadrugo Nueva Cerveceria Argentina. 5.985 zadrugarjev se je združilo v misli, da si postavijo lastno pivovarno. In dosegli so jo. Pa še kakšno! Zadrugarji nove argentinske pivovarne so po svojih poklicih mali almacererji (prodajalci živil in gostilničarji), veletržci, duhovniki, zdravniki, odvjetniki, uradniki, učitelji, častniki, vpokojenci in delavci.

Povprečno je prispeval vsak zadrugar 600 pesov v skupno blagajno. Ti zadrugarji živijo po vsej republiki; od Misiones-a pa do Tierra del Fuego, tako da se tudi dobiček tega podjetja precej enakomerno in blagodejno razliva po celi državi.

(Dalibor, »Naše duhovno življenje«. B. Aires.)

»Lije kakor iz škafe in radio je vendar napovedal lepo vreme.«

»Da, vedno sem pravila, da pri tem aparatu ni nekaj v redu.«

Kaj čudno ie germansko pleme!

V mestu Hamelnu v Nemčiji so te dni praznovali 650 letnico postanka sloveče pripovedke o lovcu podgan. Pripovedka pravi, da je ta rešil mesto strašno nadlogo, to je prave podganske poplave na ta način, da je žvižgal s flavto. Toda mesto mu za to delo ni hotelo dati zaslužnega plačila. Lovce se je zato maščeval. Iz mesta je zvalil skoro vse otroke in jih odpeljal neznanu kam. Pripovedka ima očitno za podlago zgodovinski dogodek iz l. 1284, ko je razsajala v mestu huda bolezen. Na sliki vidimo, kako so to obletnico proslavili v Nemčiji, to je v mestu Hamelnu. Kakšen kontrast med to sliko in drugo, ki bi na primer prikazala resnični obraz današnje Nemčije po najnovejšem kljanju!

Voronov, znani ruski zdravnik, ki je zaslovel s kuro pomlajevanja, se je kljub svoji visoki starosti poročil z 20 letno Romunko.

60 letnik - novomašnik

Tudi letos so se po vsej Avstriji vršile ordinarice novomašnikov, kakor prejšnja leta. Okoli 100 bogoslovcev je prejelo mašniško posvečenje v stolnicah v Celovcu, Innsbrucku, Linzu, St. Poltenu, Salzburgu, na Dunaju itd. Če upoštevamo številno bogoslovcev, ki so dokončali nauke v jezuitskem kolegiju in v »Canisianum« v Innsbrucku, bo letos v vsem posvečenih nad 100 bogoslovcev.

Med njimi je nekaj prav izrazitih osebnosti. Tako bo n. pr. na Dunaju posvečen Pavel Sonntag, ki je star 60 let. Sonntag je sin revnih staršev iz Šlezije. Bil je najprej sedlar. Tri leta je služil pri konjenici, nato je šel v svet. Vrnil se je na Dunaj, kjer se je včlanil v katoliško organizacijo pomočnikov. Tu je prišel v stik s katoliškimi založbami sv. Norberta in sv. Jožefa. Na um mu je prišla misel, da bi ustanovil misijonsko založbo za Indijo. V reanici je leta 1909 izšla prva številka misijonske revije »Licht und Liebe« (Svetloba in

ljubezen). Podpiral ga je kardinal dr. Piffel. Z njegovim priporočilom je bil Sonntag sprejet tudi v avdienci pri sv. očetu, ki je dovolil, da se ustanovi misijonska družba za Indijo. Ko je bil Sonntag star že 50 let, se je pričel baviti v srednješkolskim študijem in v kratkem času je napravil zrelostni izpit. Nato je obiskoval teološka predavanja na dunajskem vseučilišču. Danes se je Sonntagu končno izpolnila njegova vroča želja: Odslej se ne bo bojeval več za širjenje Kristusovega nauka kot lajik, temveč kot duhovnik.

Dr. Imitzer, dunajski nadškof in kardinal, bo v kratkem posvetil tudi drugega bogoslovca, ki ima že za seboj nad polovico življenja. To je Avgust Ritter Jauner von Schroffenegg. Jauner je star že 54 let. Obiskoval je že dunajsko vseučilišče, nakar je kot enoletnik služil pri 11. dragonskem polku. Nato se je preselil na Angleško, kjer je postal bančni uradnik. Ko je bojna trobenta zapela, se je Jauner vrnil v Avstrijo in postal etotnik v dragonskem polku. Po zaključku svetovne vojne se je med hudo boleznijo odločil, da pojde za duhovnika. Študiral je bogoslovje v Innsbrucku in v Salzburgu ter končno dovršil dva semestra teologije na dunajskem vseučilišču.

Še drug častnik je letos dovršil bogoslovne nauke na »Canisianum« v Innsbrucku. To je dr. Erich Mellin, ki je star že 40 let. V Monakovem ga je posvetil 26. junija kardinal dr. Faulhaber. Dr. Mellin je doma iz Rige in bo kot duhovnik deloval v Gdansk.

8. julija bo petrolejski kralj John D. Rockefeller praznoval svoj 95. rojstni dan. Na sliki ga vidimo v družbi s svojimi pravnuki

Ali jih je res zastrupil?

V Louisvilleju je te dni umrl zdravnik, ki je pred smrtjo izpovedal čudno reč. Dejal je, da je imel kot zdravnik čudno navado. Vse deklice, ki so prišle k njemu nevarno bolne, je navadno umoril s strupom. Hotel jim je čimprej pomagati na drugi svet. Zdravnika so imeli ljudje zelo radi. Zdelo se jim je neverjetno, kar je izpovedal na smrtni postelji. Kljub temu so oblastva odredila, naj se odkopijo grobovi sedmih deklet, ki jih je zdravnik zdravil v zadnjem času in ki so umrle. Preiskava je ugotovila, da je samo ena umrla zastrupljena. Pri ostalih niso našli nikakega sledu strupa. Zato domnevajo, da ni bil zdravnik več pri zdravi pameti, ko je izjavil, da je umoril s strupom toliko deklet.

★

Strie iz Amerike

»Ali je vaš stric končno dal kako znamenje, da živi?«

»Da, po treh letih smo včeraj prejeli prvo znamenje o njegovem življenju. Umrl je namreč.«

Po valovih Donave široke ...

(Beleške iz popotnega dnevnika.)

»Da vam pripovedujem,« je rekel njen spremljevalec in pogled mu je obvisel na stolpih in palačah in minaretih, ki so bili sedaj videti, kakor lično iz kartona izrezljane stavbe. Nato je pogledal dekle in ponovil: »Da vam pripovedujem?... V pripovedovanju se bo videl človek, ki je človeku volk. Vendar, Tea! Dobro... Pripovedoval Vam bom...«

To zidovje in ves greben, na katerem je sedaj Belgrad, bi nama lahko pripovedovalo o mnogih znamenitih dogodkih in bojih, ki so se vršili okrog njih in za katere se že od davnih, davnih dni bore razni narodi. S svojim ugodnim in srečnim položajem, bodisi v vojni, bodisi v trgovini, na oglu dveh velikih rek, na večnem križpotju raznih težej, nacionalnih, političnih in verskih, je bil Belgrad neprestano cilj, za katerega se je izplačalo lomiti kopje... Na svetu najbrž ni kraja, za katerega in okrog katerega bi bilo več krvi prelite, kakor za Belgrad, in ni mesta, ki bi spremenilo več gospodarjev, kakor mesto Belgrad!...

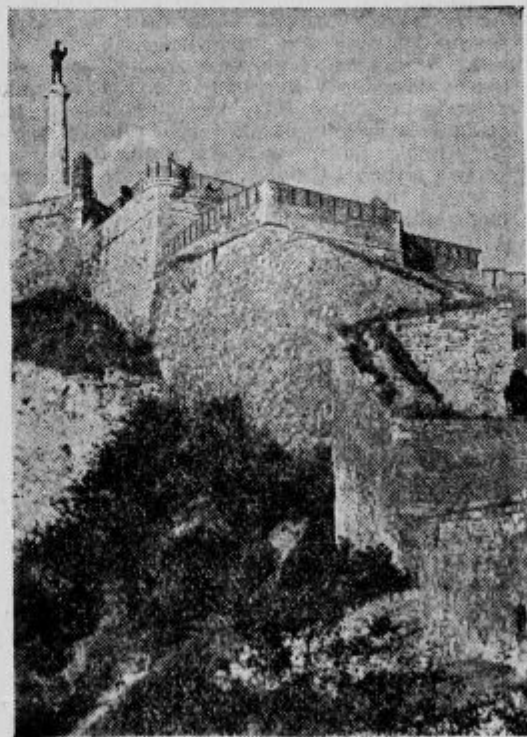
»Ali se ve, kdaj je bilo prvič sezidano to mesto?« je vprašala Tea.

»Kaj gotovega se ne da povedati. Na Balkanskem polotoku so bili od nekdaj: Grki, Iliri in Trakiji — trije indoevropski narodi, sorodni, ali vendar vsak za sebe. Iliri so živeli na zapadnem delu polotoka, torej v naših današnjih krajih. V 4. stoletju pred Kristom so napadli Ilire Kelti s severa in jim vzeli zemljo. Vo se, da so vladali Kelti v Belgradu,

dokler ga niso pod Tiberijem v 1. stoletju po Kristu osvojili Rimljani. Kakor pod Kelti, tako je bil Belgrad tudi pod Rimljani trdnjava in gotovo so se pred Kelti znali ceniti važnost tega mesta.«

»Čudno,« je rekla Tea, »da danes tod okrog in v Srbiji ni nobenega sledu tega velikega keltskega naroda, ki je dolgo živel v teh deželah in ki je vladal takrat malone nad vsemi ostalimi evropskimi deželami. Glejte Rimljane, o njih so pa povsod sledovi, trdnjave, rimske ceste, mostovi, spomeniki itd. Kam je izginil ta narod?«

»Rimljani so bili mnogo silnejši, mnogo bolj kulturni narod od Kelto. Zato so tudi povsod za seboj puščali sledove svoje moči in kulture. Res je, da so Kelti nekoč gospodarili nad vso srednjo, zapadno in vzhodno Evropo. Ali že Julij Cezar je začel z njimi vojno v Galiji, a Avgust jo je končal v naših krajih, v znanosti in Meziji. Kakor veste, Panonija je obsegala večji del zapadne Ogrske, Prekmurje, Slovenske gorice. Z juga je šla ob desni obali Save, a na zapadu je mejila z vzhodnimi mejami Alp. Mezija je obsegala današnje Staro Srbijo s severnimi kraji Bolgarske, do Balkana. Kelti so, potisnjeni z juga od Rimljanov, a s severa od Germanov, bili razdeljeni in počasi pretopljeni v druge evropske narode. Vendar se keltski sledovi najdejo še danes, posebno v Južni Nemčiji, v Franciji in Angliji. V irskem in britanskem jeziku, kakor tudi v jeziku francoske Bretanje so ostanki keltskega jezika... Pa tudi pri nas so še sledovi. Je mnogo imen mest in rek, ki so keltskega porekla. N. pr. Ibar (Erb), Karanovo, Tara, Lab, Šar (Skadar), Skadar, Stari Vlah itd. Stari Vlah n. pr. ima ime po nekem znamenitem keltskem plemenu Volcal, Vlah. Nemci so sploh imenovali z imenom Walach, Vlah, vse Kelte, a pozneje so to razširili na druge južne, negermanske narode. Slovani so imenovali Vla-

Kalimegdan z Meštovičevim »Zmagovalcem«

he polatinjene narode. Karanovo pomeni mesto rudarjev in Kelti so se sploh mnogo zanimali za rudarstvo. V planini Tari je bil kult keltskega boga »Taru«. Skadar se je imenoval »Skodrac«, po enem najvažnejših keltskih plemen na Balkanskem polotoku — Skordišani. Tudi ime

Belgrad, ki so ga Rimljani imenovali Singidunum, je keltskega izvora...

»Vi ste zares živa zgodovina,« je rekla Tea in rožnate ustnice so se dotekle cvetov vrtnice. »Ali ko so Rimljani po dolgih in krvavih bojih z Iliri in keltskimi Skordišani obvladali balkanski polotok, so preimenovali, kajpada, vse te kraje!«

»Da. Današnja Srbija so imenovali Gornja Mezija z razločkom od Male Mezije — Bolgarske. Utrdili so Belgrad v močno trdnjavo, v kateri so bile njihove legije. Sezidali so še mnoga druga mesta ob Donavi in po Srbiji. Videli boste, ko se bomo peljali blizu »Železnih vrat«, rimsko cesto ob obrežju in Trajanovo tablo. Ko je znameniti cesar, Teodor Veliki, razdelil obširni imperij na zapadno cesarstvo z glavnim mestom Rimom in na vzhodno cesarstvo z glavnim mestom Carigradom — Bizantinijo —, so dobili Grki v vzhodnem cesarstvu premoč. Hitro so iztisnili rimski jezik in prosveto in zato tudi imenujejo Grško ali Bizantinsko cesarstvo. Belgrad je prišel pod Bizantinje, imenovali so ga Singidon.

Začelo pa se je veliko preseljevanje narodov. Z vzhoda so se pojavljali vedno novi narodi in v divjih bojih uničevali evropske narode. Zapadno rimsko cesarstvo ni vzdržalo teh narodov, vzhodno pa se je komaj ohranilo. Prek naših krajev so pustošili: Sarmati, Huni, Avari, Goti, Slovani, Franki in Bolgari — dokler jih cesar Justinijan zopet ni vrnil Bizancu. S tem je postal tudi važna obmejna točka napram novemu, franko-germanskemu cesarstvu. V 11. in 12. stoletju je Belgrad zabeležen pod imenom Alba Graeca. Slovani, ki so se priselili v to ozemlje v začetku 7. stoletja, so ga imenovali: »Beli Grad« in odtod sedanje ime Belgrad. Celotno 12. stoletje je trajala vojna okrog njega in za njega med Grki (Bizantinci) in Madjari, ki so prišli v 9. stoletju v Evropo in se nastanili na levi strani Donave. A potem, vse do 15. stoletja, je bil Belgrad največ v rokah Madjarov.

KULTURNI OBZORNIK

Novo delo slikarja Cudermana

Proti koncu maja sem prejel iz Kamnika valobilo, naj grem gledat v samostansko cerkev novo majniško sliko. Dr. p. Hadrijan, ki je tam gvarđijan, v pismu še posebej omenja: »Brez dvoma te bo ta slika močno zanimala, ker je v resnici nekaj posebnega, delal jo je akademski slikar Stane Cuderman.« Sprva sem dobil v roke fotografijo te slike. In že fotografija sama mi je toliko povedala, da z obiskom nisem nič odlašal.

Dela Cudermanova in njegovo čisto svojsko tehniko sem že od prej poznal. Delal je tudi v Ljubljani za župnijsko M. O. bandero ovalno sliko Marijinega Oznajenja, ki je prečudno lepa, in sv. Pašala Bailonskega, ki pa še čaka zadnjega dovršenja. In vendar me je slika Majniške Kraljice v kamniški cerkvi zelo prijetno presenetila. Nebeška Gospa z Detetom v naročju, ogrnjena s prekrasnim gubastim plaščem, na glavi lahno tenčico pritrjeno z ozkim zlazim diademom, stopa niz oblakov v naravnost kraljevalski drži, z rahlo upognjenim kolonom in spremlja jo kot paž nebeškega dvora, kodrolas angel s preljubim deškim obrazom in z mavričnimi perutnicami. Na levi strani pa se proti njej epenja drug angel s čudovitim zamaknjanim obrazom, ves zavzet od njene krasote, ves iz sebe nad to sladko nebeško prikaznijo. In iz globin zemlje, odnekod iz mraka cveto lilije kot simbol, kot obet: Kjer je Ona, tam je čistost, tam je lepota doma. Barv vam ne morem opisati, ne bom rekel, da bodo vsakemu takoj ugajale, pač pa to povem, da je ta oltarna slika nekaj čisto novega, nič pretiranega, da diha iz ne rosično spoštovanje in prava pobožnost do naše Ljube Gospe.

Ob tej priliki sem čul, da namerava Stane Cuderman jeseni napraviti v Ljubljani veliko razstavo svojih del. Ne vem sicer, če bo to kolektivna, kakor bi bil izredno vesel vprav radi njegovih tako odličnih portretov, vendar jo podpiram, četudi bi bila samo delna. Če bo beseda, da bo na tej razstavi videti tudi načrte za poslikanje samostanske cerkve v Kamniku, resnica postala, potem še ta načrt posebej pozdravljam. Zakaj res je, da tako malo skrbimo za kaka večja dela in vkljub težkim časom nam srce za lepoto ne sme otopeti.

Dr. p. R. Tominec.

Med knjigami

Knjiga o Ksaverju Mešku. Pravkar smo prejeli lično knjigo: Anton Oven: Ksaver Meško. Njegov razvoj v življenju in literarnem udejstvovanju. Založila Tiskovna založba, tiskala Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Knjigo posveča Ksaverju Mešku za njegovo šestdesetletnico »rodna zemlja Slovenskih goric«. Za zdaj je prodajna cena (samo pri založnici) 30 Din, kasneje bo po knjigarnah 35. Knjiga je izšla v treh okusnih vezavah: modri, rdeči in sivkasto-beli. O knjigi moramo za sedaj le to reči, da jo je napisal profesor slavist, ki se je z vso ljubeznijo poglabljal v Meškovo dela že v gimnazijskih letih, zato je nedvomno upodobil Meškovo lik v popolni zgrajenosti. Kakor izjavlja Oven, je prehodil vse važnejše stopnje Meškovega življenja in kraje, kjer se vrši dejanje njegovih večjih del; zbiral je podatke iz župnijskih matrik, šolskih zapisnikov, ljudskih izročil, korespondence itd. Odtod obširne opombe k Meškovi delom in življenju. Poleg opomb je dodana knjigi popolna bibliografija Meškovih originalnih del in prevodov. Za češki tekst so Ovnu bili na razpolago zlasti dr. J. Páta, A. Horsák, V. Měrka, dr. J. Skrbínšek, dr. O. Berkepec. Kakor beremo v Dodatku, imajo Čehi še več Meškovih prevodov in načrtu. Tako ima Ant. Horsák preveden roman »Kam plovemo«, ki bo vsak čas izšel. Na jesen bo izšel »Mir božji«. Izida čaka jo še: »Iz mojega dnevnika«, »Črtice«, »Listki«, »Henrik, govavi viteze«, katerega bodo (če ne bo že letos izšel) igrali za božič v radiju. Pravkar pa preva Horskák najlepše Meškovo delo, »Na Poljani«. Za danes samo opozarjamo naše bravce na Ovnovo knjigo, o Ksaverju Mešku, o delu samem pa bomo ob priliki še spregovorili.

Novo delo Ruth Schumannove. Rembrandt-založba v Berlinu je izdala »Ruth Schumann-Buch«, kjer je zbranih nekaj novih pesmi in ena novela znane nemške katoliške književnice in umetnice Ruth Schumannove. Zanimivost te knjige je zlasti v tem, da jo kraši 85 slik, ki jih je umetnica sama napravila. V zadnji številki »Stimmen der Zeit« se kritiki Kreitmaier vprašuje ob tej knjigi: katera umetniška podlaga je v Schumannovi močnejša, pesniška ali slikarska. In pride do zaključka: pesniško-lirična, zakaj tudi v slikarskih delih se javlja kot osnovno gonilo čisto lično občutje, polno pesmi, melodije in nežnosti. Slike so pripev posameznim pesmim.

Franz Werfel je dokončal novo dramo pod naslovom »Das Volk der Verheissung«, ki obsega dogodke starega testamenta in sicer v 4 glavnih skupinah: Doba prvih očakov, Jakob in Jožef, Savel in David, Doba prerokov. Werfel je izbral za to delo novo izrazno obliko: Govorjeva beseda prehaja v recitacijo, včasih tudi v pesem. Maks Reinhardt bo to svojevstveno dramatsko delo najprej pripravil za Dunaj, nato pa se bo z njim odpravil na svetovno turnejo. Glasbene vloške je uglasbil Kurt Weill. Premiera bo predstavljen v angleškem jeziku s šaljapinom v Mojzosevi vlogi in sicer v Londonu, nato pa bodo delo prevzela ameriška gledališča.

Julijska Mladika

Družinski list »Mladika«, ki se je v 15 letih svojega obstoja lepo razgibal in kar najbolj uveljavila v slovenskem poljudno-revialnem življenju, prinaša v juljski številki med drugim sledečo vsebino: Janez Jalen obravnava v lepi črtici »Muha v ječi« povsem sodoben motiv: mlad kmet je moral v sodniške zapore, ker ga je neki neprijatelj nečesa obdolžil... France Bevč nadaljuje povest »Huda ura«. Bogomir Magajna je pripeval ljubko »Legendo o Mariji in mlinarju«, ki jo je po svoje zajel iz narodne pesmi iz Žiljske doline. Bogdan Kozak je napisal zanimiv nekrolog dr. Brejcu pod naslovom »Batko«. Sledijo »Zgodba o nevažnosti« (Janez Rožencvet), svojsko obravnavano življenje slovenskih visokošolcev na cesarskem Dunaju, ki ga riše Anton Komar v »Mojdunaju«, nadaljevanje Stetelove razprave »Iz zgodovine slovenskega cerkvenega elikarstva« ter Plečnikovih »Poglavij« (to pot obravnava »Svobodo pouka«) ter Alojzija Bolharja črtica »Greh«. Poleg številnih pesmi, ob katerih se oblikuje mlajši rod, prinaša »Mladika« nadaljevanje Zupanovih prispevkov o Prešernovih sorodnikih, članke o Josipu Kostanjevcu, Plečnikovih novih načrtih, jezikovnih napakah itd. Kakor objavlja sleherni številka »Mladike« dela enega ali drugega naših umetnikov, tako so predstavljeni v tej

številki še ostala dela grafičarke Leonore Lavrinove, žene našega rojaka Janka Lavrina, profesorja na univerzi v Nottinghamu, katera je umetnica pozajela po Jugoslaviji. Kakor piše »Mladika«, je vzbudila Lavrinova s temi svojimi deli mnogo zanimanja med Angleži za naše kraje; zakaj reprodukcije teh njenih del so bile objavljene v mnogih angleških revijah.

Sušec Štefan: Naše finančno pravo

Zakonodaja naše države se od leta do leta bolj izpopolnjuje in izenačuje v civilnem in kazenskem, upravnem in finančnem pravu. Najintenzivnejše pač tam, koder je zahteva po absolutni enakosti državljanov pred zakonom, zajamčeni v ustavi, najnужnejša, torej tam, koder so učinki zakonov v tem pogledu najobčutnejši, to je v vojaškem in v finančnem pravu. Dajate državljanov za državo, bodisi v denarju ali v krvnem davku, naj bodo urejene za vse enako in po enotnih načelih.

Razen običajnih ponatsov nekaterih izmed teh zakonov nismo dosedaj imeli nobenih pripomočkov, ki bi nam utegnili biti v tej skoraj nepregledni (glej zlasti takse predpise) in težko umljivi, vendar za gospodarsko življenje prevažni stvari, zanesljiv svetovalec. Sila se je pogrešala pregledna, sistematična knjiga, v kateri naj bi bilo strokovno, a vendar poljudno razloženo vse, kar mora davkoplačevalec vedeti o svojih davčnih dolžnostih in pravicah.

Tako knjigo smo sedaj dobili v obsežnem delu 356 strani, ki ga je izdal Stefan Sušec pod naslovom »Naše finančno pravo«. Knjiga napravlja ugoden vtis že po svoji obliki, po finem papirju in lepem, razločnem tisku; še večja pa je njena vsebinska vrednost. Avtor sam povdarja v uvodni besedi, da je »zbral in priredil v pregledni in uporabni obliki vse mnogokrat izpremenjene zakone, uredbе in druge predpise davčne in finančne stroke do najnovejšega časa (1934) ter jih na raznih mestih opremil s potrebnimi pojasnili. Po daja torej predvsem pozitivno finančno pravo, ne da bi se spuščal v teoretiziranje. Ti pozitivni predpisi so navedeni v specialnem delu knjige (str. 33—356) po sledeči razdelitvi: 1. Neposredni davki. 2. Državna trošarina. 3. Takse in pristojbine s takšno tarifo. 4. Zakon o sodnih taksah.

Pri vsaki vrsti neposrednih davkov, pri trošarinah, taksah in pristojbinah so v uvodu izčrpno navedeni vsi zakonski viri, potem pa so sistematsko in poljudno podane na klen, a izčrpen način davčne obveznosti in osnove, davčne oprostitve in olajšave, davčne stopnje in lestvice, kjer je treba, tudi obrazci za vloge in pritožbe itd.

Vendar si je bil avtor v svesti, da mora vsak davčni obvezanec, ako hoče s pridom uveljaviti svoje pravice, poznati vsaj v bistvu tudi ustroj finančne uprave in osnovne pojme materialnega in formalnega finančnega prava, glede poslednjega zlasti postopek pri prijavi in prireditvi davkov, pravna sredstva, izvršilni in finančni kazenski postopek. Vse to je združil avtor v prvi splošni del knjige (str. 3—32) na strnjen, a dovolj izčrpen način. Morda bi si kdo v poglavju o pravnih sredstvih želel malo obširnejše razprave o postopku pri tožbah na državni svet in upravno sodišče; tudi »normativne definicije uredbе, podani po Pitamčevi »Državi«, bi se dalo, zlasti, če se oziroma na določbe naše ustave in na veljavno finančno prakso, prigravjati: funkcija uredbе v finančnem pravu je namreč bistveno drugačna ko v upravnem pravu. Glede na načelo, ki v bistvu velja tudi pri nas, da se davki nalagajo le z zakoni*, je bilo morda umestno, podatki definicij Vse to pa nikakor ne more zmanjšati veljave tega odličnega dela, za katero moramo biti avtorju hvaležni, če pomislimo, kolikoga truda in strokovnega znanja in kakšne natančnosti je bilo treba, da se je ta sistematski leksikon naše davčne, trošarinske in takse zakonodaje sestavil na tako pregleden način.

Knjiga g. načelnika Sušca bo v prvi vrsti potrebna za vse gospodarske kroge; potrebna pa je tudi našim županskim in župnim uradom, ki jim je naloga, da poleg interesov njim poverjenih edine poučujejo naše ljudstvo na osnovi podatkov te odlične knjige o njih davčnih dolžnostih in pravicah. Knjigo, ki se naroča pri avtorju samemu, ki pa se dobi tudi v vseh večjih knjigarnah, toplo priporočamo.

* Z uredbo se je uvedel doslej pri nas samo davek na luksuz. (Uredba z dne 14. avg. 1932). zakona (v formalnem smislu), kakor se da izvajati iz določb naše ustave.

Ne hodite skrivaj čez drž. mejo!

Kljub temu, da je banska uprava že v začetku meseca maja letošnjega leta z vso resnobo sverila obmejno prebivalstvo, naj ne skuša na tajen in nedopusten način hoditi čez državno mejo, se vendar še vedno ponavljajo vsa obžalovanja vredni primeri, da je ob nameravanem prekrščenju drž. granice po nesarinskih potih in na nedopustnih mestih kdo ustreljal od straž pogranične trupe, ker se ni pokoraval glasnemu pozivu straže. Državna granica mora iz razumljivih razlogov biti ter je tudi strogo zastražena, da je neopažen prehod skoro nemogoč. Straže pogranične trupe so po predpisih primorane streljati za onim, ki se pozivu »Stoj« ne pokorava. Večinoma so tihotopci, ki mnogokrat le zaradi malega dobička izrabljajo to mejo in zastrli ali težko pristopni teren, posamič ali v skupinah, na tako drzen način tvegajo življenje. Mnogo jih je pa med ustreljenimi žrtvami tihotopske straže in usodne lahkomišelnosti rodbinskih očetov in celo takih, ki jim sicer ni sile za preživljanje. Nesrečne skušnje pa si kakor je videti, še niso izučile obmejne prebivalstva. Svarim tedaj ponovno in z vso resnostjo obmejno prebivalstvo, da se naj tudi samo med seboj svari in poučuje, da naj se ne skuša prekrščenju državne meje po nesarinskih potih in na nedopustnih mestih. Kdor pa bi le bil zaloten, naj se pokorava pozivu straže ter naj se na klic »Stoj«, takoj ustavi, ker si s tem zavaruje svoje življenje.

Red na državni meji pa zahteva tudi naš ugled in narodni ponos poleg naših bitnih državnih interesov.

Obmejno prebivalstvo mora samo izprevideti, da je strogo zastražena državna meja v interesu vseh državljanov, zlasti pa še njih samih kot neposredno izpostavljenih raznim sumljivim elementom, ki skušajo tajno prekrščiti državno mejo z škodljivimi namerami. Zato država ne sme in ne more odstopiti od svoje pravice in dolžnosti, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi varuje državno mejo. Ban. dr. Marušič.

Gospodarstvo

Stabilizacija valut

Mednarodna trgovinska zbornica je imela te dni sejo v Parizu. Na tej seji so zlasti obravnavali odmeve, ki jih je imela akcija zbornice, začete v aprilu letos, za čimprejšnjo stabilizacijo valut. Mednarodna trgovinska zbornica je vedno zastopala stališče, da je s praktičnega stališča najboljša stabilizacija valut na zunaj, ne pa utrditev gotovega stanja cen v notranjosti po avtonomni poti. Mednarodna trgovinska zbornica se je obrnila na vlade, ne da jih dobi za takojšnjo stabilizacijo, ker najbrž taka akcija ne bi dovedla do zaželenega uspeha, ampak da jih pridobi za proučitev celotnega vprašanja valutne reforme. Z ozirom na toliko število

papirnih valut, ki so odločno prentizko ocenjene, nastaja nov pritisk na one proste zlate valute. Predpogoj za dvig cen je ugotovitev zunanje vrednosti posameznih valut in nova ocenitev zlatih zakladov. Tudi če se izvrši splošen povratek k zunanji stabilnosti valut bi stal svet pred izredno resnimi vprašanji valutopolitičnega vodstva, kajti nova vrednotitev valut bi postavila osrednje emisijske banke pred naloge, o katerih nimamo nobenih pojmov. Če pa se ne ukrene nič, potem je gotovo, da se gospodarski položaj sveta poslabša. Nadalje se je svet Mednarodne trgovinske zbornice pečal z vprašanjem ureditve produkcije in tržišč.

Konjunktura v Ameriki

Newyorške vesti vedo poročati o velikem nazadovanju konjunktura v železni in jeklarski industriji. Ta panoga ameriške industrije je bila od začetka maja letos dalje zaposlena s 60% svoje kapacitete, pretekli teden pa se je zmanjšala njena produkcija na 48% kapacitete. To pomeni 20% nazadovanja produkcije. Strokovni krogi pa napovedujejo nadaljnje nazadovanje produkcije. Deloma pa so krivi padcu tudi sezonski razlogi, ki so vedno merodajni v juliju, saj so bili ti razlogi opaženi tudi lani.

S tem je konjunktura polet ameriške težke industrije ustavljen. Kako velik je bil ta polet, se vidi iz tehle statistiki:

V prvih 5 mesecih letos je znašala produkcija sirovega železa v Uniji 7.868.000 ton, lani v istem času samo 3.176.000 ton, produkcija jekla je od 6.392.000 ton v prvih 5 mesecih lani narasla na 13.338.000 ton v prvih 5 mesecih letos.

Po uradnih podatkih finančnega ministrstva je znašal dne 1. julija letos deficit za pravkar preteklo proračunsko leto 3.989 milijonov dolarjev, istočasno pa so državni dolgovi narasli na 4 in pol milijarde na 27 milijard dolarjev.

Romunski dolgovi

Iz Pariza je prispela vest, da je urejeno vprašanje romunskih zunanjih dolgov. Ker smo na tem vprašanju zainteresirani tudi mi, saj so bili pred nedavnim urejeni tudi naši dolgovi v Franciji in se že bliža leto 1935, ko bo treba misliti na nadaljno ureditev obrestne službe, je prav, če poročamo tudi o ureditvi romunskih dolgov.

Leta 1933. v avgustu je Romunija proglasila moratorij za inozemske dolge, kar je bilo v zvezi z velikim nazadovanjem romunske zunanje trgovine, ki je postala edini vir za devize in s tem tudi za plačila dolgov v inozemstvu. Tedaj je bil z upniki sklenjen transferni moratorij, ki je veljal za proračunsko leto 1933/1934 in je znašala tedaj vsota transferiranih deviz 62,5 za 4% posojilo avtonomne monopolne uprave pa 75%. Ostanek pa je bil depozitiran pri Narodni banki.

Nato so se v tekočem letu začela nova pogajanja z upniki glede bodoče ureditve moratorija. V februarju so trije strokovnjaki pregledali finančni položaj Romunije in pravi njih poročilo, da lahko Romunija transferira okoli 2 milijardi za inozemsko posojilo. Tudi strokovnjaki so bili z romunsko vlado mnenja, da je težko doseči nove prihranke v državnem proračunu, saj so davki dosegli že 28,4% narodnega dohodka v primeri z 21% v letu 1929. Toda že omenjena številka 28,4% velja za leto 1931., medtem pa so se razmere nadalje poslabšale. Tako je romunska vlada ponudila, da bo namesto predlaganih 2 milijard (50%), plačala samo 1 milijardo, t. j. 25% vsega potrebnega.

Tako je sedaj prišlo do ponovnega sporazuma, po katerem plača Romunija prvo leto 25% v devizah, drugo 35 in tretje 42%. Drug je položaj za monopolna posojila, kjer znaša odstotek, ki se mora transferirati v prvem letu s 50%, drugo s 55 in tretje s 60%. Poleg tega je še važno, da se za državna posojila ne plača tudi v lejih nobena vsota, dočim dobe za monopolna posojila upniki brezobrazne blagajniške bone.

Produkcija jekla v naši državi. Lani je znašala produkcija jekla v naši državi 89.451 ton (1932 71.444 ton). S tem se je lanska produkcija dvignila na skoro isto višino kot leta 1931, ko je znašala 91.174 ton. Najvišja produkcija zabeležena po vojni je znašala leta 1929 96.527 ton.

Tristranski kliring. Iz Berlina poročajo, da je Grčija odstopila Japonski del svojih terjatev v Nemčiji. Grčija ima v trgovini z Nemčijo velik izvozni presežek, ki je znašal lani 35 milj. mark, v prvih treh mesecih letos pa je znašal 7,7 milj. mark, dočim je lani v prvih treh mesecih presežek dosegel samo 6,3 milj. mark. Zato Grčija ne more porabiti svojih v Nemčiji nabranih dobroimetij in jih je sedaj odstopila Japonski, katere trgovina z Nemčijo je pasivna in tako lahko porabi Japonska presežke iz grškega kliringa za plačilo svojih nakupov blaga iz Nemčije. Grčija pa zopet dobi možnost kupovati blago na Japonskem. Podobno transakcijo hoče Grčija skleniti tudi z našo državo, po kateri bi Grčija plačala svoje dolgeve našim izvoznikom s svojimi terjatvami Nemčiji, katere bi prevzeli naši izvozniki.

Konkurz je razglašen o imovini Rozmanič Petra, trgovca z mešanim blagom v Gornji Radgoni (zaradi pravomočne ustavitve poravnalnega postopanja), prvi zbor upnikov 9. julija, oglasiti se je do 4. avgusta, ugotoviteni narok 6. avgusta.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Pernuš Josipa, tesar, mojstra v Kranju, narok za sklepanje poravnave 3. avgusta, oglasiti se je do 28. julija, nudi 50%.

Občni zbori: Deln. trg. in ind. družba Hartner v Murski Soboti 16. julija ob 14. »Zeleni majdan« in topilnica Topusko, d. d. dne 24. julija ob 11 v Kranjski ind. družbi na Jesenicah, Tovarna dežnikov d. d. v Dolnji Lendavi 19. julija ob 11 (izredni občni zbor: sprememba pravil).

Bilance sladkorne industrije. Velikobečerska sladkorna tovarna s sedežem v Belgradu izkazuje za leto 1933. čistega dobička 11.26 (1932 13.9) milij. Tovarna izkazuje eno najugodnejših bilanc naše sladkorne industrije, žal postaja njena bilanca vedno manj pregledna. Leta 1932. so znašali dolžniki 38.15, upniki 27.4 milij., torej je bilo salda v korist debitorjev 11.75 milij., l. 1933 pa se je ta saldo izpremenil v korist upnikov na 2.0 milij., kar pomeni, da je tovarni uspelo znižati dolžnike radi forsiranja gotovine, plačil, ali pa upnike, kar pomeni ravnotako razbremenitev. Nova je postavka: davčne rezerve v znesku 6 milij. Din.

Borza

Denar

Dne 4. julija.

V današnjem prometu so ostali neizpremenjeni tečaji le pri Curihu, narasli so Berlin, London in Pariz, dočim so popustili tečaji Bruslja, New Yorka, Praga in Trsta.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 9,20, na zagrebški na 9,12. - Grški boni v Ljubljani zaklj. 30,25, v Zagrebu 30,24—30,94 (30,50). - Španska pežeta v Ljubljani zaklj. 6,55, v Zagrebu 6,35. - Angleški funt je v Zagrebu popustil na 252,25 zaklj.

Ljubljana. Amsterdam 2310,40—2321,76, Berlin 1299,03—1309,83, Bruselj 795,24—799,18, London 171,86—173,46, Curih 1108,35—1113,85, New York 3377,72—3405,98, Pariz 224,49—225,61, Praga 141,34 do 142,20, Trst 291,57—293,97.

Curih. Pariz 20,2525, London 15,55, New York 307, Bruselj 71,75, Milan 26,36, Madrid 41,95, Amsterdam 208,40, Berlin 117,30, Dunaj 72,98 (priv. 57,40), Stockholm 80,15, Kopenhagen 69,50, Praga 12,75, Varšava 58,10, Atene 2,94, Carigrad 2,48, Bukarešta 3,05.

Vrednostni papirji

Tendenca je bila nekoliko slabša, vendar se nazadovanje tečajev ni dosti poznalo. Promet je slab in je znašal na zagrebški borzi: 8% Blerovo posojilo 1000 dol. in 7% Blerovo posojilo 2000 dol.

Ljubljana. 7% inv. pos. 71 den., agrarji 37 do 37,50, vojna škoda 305—307, 8% Bler. pos. 55—56, 7% pos. Drž. hip. banke 67—68, Kranj. ind. 250 bl.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 71 den., vojna škoda 306—307, od julija do decembra 306 den., 6% begl. obvl. 54 den., 8% Bler. pos. 61 do 61,50 (61,50), 7% Bler. pos. 55,75—56 (56), 7% pos. Drž. hip. banke 67 den. — Delnice: Priv. agrarna banka 212,50—214 (212, 212,50), Union 50 den., Trboveljska 90 bl.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71—71,50, agrarji 37—37,50, voj. škoda 305,50—306,50 (306,50), 6% begl. obvl. 54,30—54,60 (54,50), 8% Bler. pos. 62—62,25 (62), 7% Bler. pos. 55,50—56 (55,50), 7% pos. Drž. hip. banke 67,50—68 (67,25). — Delnice: Narodna banka 4030—4100, Priv. agr. banka 214—216.

Žitni trg

Danes so bile cene na žitnem trgu neizpremenjene, obeta pa se nam za pšenico čvrstjeja tendenca. Danes smo slišali tudi že nekaj zasebnih cenitev količine letošnjega pridelka, ki se gibljejo okoli 21 milj. met. stotov, dočim smo pred mesecem dni poročali o cenitvah okoli 19 milj. met. stotov. Izkazalo se je, da so bile vesti o suši pretirane in da je pridelek znašal v krajih, kjer so napovedovali 4—6 met. stotov na kat. oral, 7—8 stotov in so to najslabši pridelki. Drugače pa je pridelek dosegel 10—12 met. stotov in sporadično celo do 18 met. stotov. Istočasno pa je tudi kvaliteta izredno dobra, a čemer smo že izčrpno poročali.

Kot smo že omenili, se ceni letošnji pridelek na 21 milj. met. stotov, pri teh pa pride v novo kampanjo še okoli 1,5 milj. stotov starih zalog, tako da nam bo od novega pridelka preostajalo za izvoz okoli pol milijona, od starega pa 1,5, skupaj 2 milj. met. stotov ali 20.000 vagonov. Zlasti ugodne so perspektive za izvoz v Nemčijo, kjer ne bomo imeli dosti konkurentov.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet srednji.

Živina

Ljubljanski živinski sejem 4. julija. Prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): 79 (37) volov, 26 (18) krav, 9 (5) telet, 2 velika prašiča, 228 (145) prašičkov za rejo ter 135 (14) konj. Sejem je bil razmeroma precej živ, toda kupčije niso bile znatne, zato so tudi cene ostale neizpremenjene kot sledi v Din za 1 kg žive teže: voli 1. 4,50—5, II. 4—4,50, III. 3—4, krave debele 2,50—3,50, klobasarice 1,50—2,50, teleta 5—6, prašički za rejo 130—210 Din za komad.

VSEMOGOČNI JE V SVOJI NEDOUMLJIVI PREVIDNOSTI DANES NENADOMA V SPLITU POKLICAL K SEBI SVOJEGA ZVESTEGA SLUŽABNIKA PREC. GOSP.

FRANCA WATZLA

GIMNAZIJSKEGA PROFESORJA IN KATEHETA

NJEGOVI ZEMSKI OSTANKI BODO PREPELJANI V KRANJ, KJER SE BO VRŠIL POGREB V SOBOTO, DNE 7. JUNIJA OB 9 DOPOLDNE

NA TUKAJSNJE ŽUPNO POKOPALIŠČE

VSEM DUHOVNIM SOBRATOM, NJEGOVIM PRIJATELJEM IN ZNANCEM PRIPOROČAM BLAGEGA POKOJNIKA V MOLITEV

V KRANJU, DNE 4. JULIJA 1934

SKERBEC MATIJA, ŽUPNIK

Naznanila

Ljubljana

1 Pozor! Vsi, ki imajo terjati od bivše današke pošte hranilnice denarne vloge, se vabijo na sestanek, ki bo 8. t. m., to je v nedeljo, ob 15 v gostilni pri »Levu« na Gospodarski cesti v Ljubljani.

Drugi kraji

Na izrednem obnem zboru Jugoslovanskega akademskega društva v Kočevju dne 30. junija je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Bartol Marjan, stud. iur.; podpredsednik: Batič Srečko, cand. iur.; tajnik iur.: Vetrovec Josip, cand. iur.; tajnik II.: Langot Dušan, stud. iur.; blaginjak: Eker Burghard, cand. iur.; knjižničar in arhivar: Stofa Veruša, cand. med.; go-spodar: Vovko Vladimir, stud. iur.

Cerkveni vestnik

Celonočno čedenje v stolnici se prične drevi ob devetih. Z molitvami iz male knjižice »Molitive v počedenju sv. r. in dragocene Krvi našega Gospoda Jez. Kristusa« (dobi se v prodajalni H. Ničman) se bo izpolnila ravno ena ura. Novodoliti močni častitelji izbere poljubno nočno uro od 9 zvečer do jutraj. Zvečer od 8-9 je skupna molitvena ura. Moli se 12 ura: Za blagor domovine.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Cetrtek, 5. julija: 12.15 Slovenec, Srb, Hrvat za vedno brat in brat (reproduc. koncert vojaških godb) 12.45 Poročila 13.00 Čas, pesmi iz naših krajev (reproduc. vojalni konc.) 13.00 Kresovanje v gor. planinah (Josip Vandro) 13.30 Radio orkester 19.00 Plošče po željah 19.30 Filozofsko predavanje (dr. Veber) 20.00 Prenoje iz Belgrada 22.00 Čas, poročila, lahka glasba. Petek, 5. julija: 12.15 Florent Schmidt: Tragedija Salome 12.45 Poročila 13.00 Čas, šrnelni kvarteti v reproduc. glasbi 13.00 Radio orkester 13.30 Izleti za nedeljo (Društvo »Krk«) 19.00 Radio orkester 19.30 O potrebi skavitizma (Pavel Kunaver) 20.00 Prenoje iz Zagreba 22.00 Čas, poročila, lahka glasba.

Drugi programi:

CETRTEK, 5. julija: Belgrad: 19.10 Plošče 19.30 Predavanje 20.00 Ork. konc. — Zagreb: 20.00 Belgrad — Dunaj: 17.10 Plošče 19.55 Dunajska opereta — Budim-pešta: 19.00 Viol. gl. 20.00 Operni ork. — Milan-Trst: 20.45 Hero in Leander, opereta, Mancinelli — Rim: 20.45 Koncert del Saint Saens — Praga: 19.30 Viljem Tell, opera, Rosini — Varšava: 19.15 Vok. konc. 20.12 Šrneli 21.12 Michalowski koncert — Vsa Nemčija: 20.15 Jobstada, veseloigra.

Kranjska gora

Banovina popravlja po jesenski povodnji razdrto cesto na Vršič in dela nov most čez Pišenco tik pod hotelom »Erika«, ki je že skoro dokončan. Most je lesen, temelji ob bregovih so betonirani, imenitno je vezan, precej zvišan, tako, da bo prehod in prevoz čezenj položnejši. Zopet so v prvi vrsti delali zraven domačini, tako, da brezposelnosti skoro več ne poznamo.

Denar za »Planino Trentac onkraj Julijskih Alp, prej last posestnikov v Kranjski gori, Logu, Gozdu in Podkorenju, so zdaj po srečni določitvi edino pravičnega ključa razdelili med seboj tudi Podkoreneci. Planino je kupil »Magistrato alle acque« v Benetkah. Seveda ne bomo imeli več plahtice, a kaj nam koristi onkraj državne meje; le davke bi morali plačevati. Vsekakor je pa ta de-šar naravnost prav prišel, le žal, da pri marsikom davki, dolgov in druge obveznosti še presegajo prejšnjo vero.

Letina pri nas izobno kaže. Pač smo imeli zadnje čase nekoliko preveč dežja, a ne do škode. Žita so nekoliko redka, a toliko lepša. Krompir, koruza in drugo, vse je v najlepšem razvoju. Bog čuvaj nad nami s svojo dobrotljivo roko!

KAKOR KRONOMETER BO DELOVAL VAS ZELODEC,

ako jemljete za iztrebljenje prašek »Magna« purga. Otroci malo, odrasli veliko žlico na vodi. Ako použijete prašek »Magna« na konici noža, pospešuje prebavo, odpravo zagatenja, zgago, vzpohavanje, bluvanje in zoprn diš ust. Zdravi: želodčni in črevesni katar, hemoroide in ture v želodcu.

»Magna« prašek se dobi v vseh lekarnah. Zavojček 4 Din. (Reg. S. br. 4788/32)

Simončič Maks:

Galicija

»Če bi hren ribal, bi se ne mogel bolj kisati kakor v tem vrazjem damu,« se huduje Mežnarč in si otira solze iz oči.

»Jaz sem že sčmaril žlobodro,« se hvali neko zavaljeno človeče, ko nese mimo mene posodo s kadečo se kavo.

Tudi v najtnej kotliču pričenja voda vreti. Vsujem konzervo in odmaknem posodo od ognja, da mi ne prekipi. Tedaj začutim, da me vleče nekdo za rokav.

Ozrem se in vidim: Strgule je. »Ti,« mi pravi, »pojdi v izbo in oglej si sodrgo, ki je v njej zbrana. Smrad je takšen, da mi je kar saop jemalo!«

»Pazi medtem na kavo,« mu pravim, »bom takoj nazaj!«

Izba je natlačena ljudi: moških in žensk, odraslih in otrok. Zakaj v njej je zadušljiv. Plamenček v majhni, zakajeni svetilki, ki je pritrjena na stropu, poskakuje, kot bi hotel vsak hip ugasniti. V drugem koncu izbe se drenjajo ljudje okoli nekega ali nečesa in od tam prihaja tudi ono nerazložno šumenje, katero sem slišal že ob prihodu. Molijo, če se ne motim. Mogoče kdo umira, si mislim, ko vidim, kako se ljudje vedno sklanjajo nad msto, meni nevidno stvar. Skušam se pririniti malo bliže. Nekateri se mi umikajo, a le bolj neradi. Njihovi pogledi so temni in sovražni. Ko se vzmem na prste, da pogledam čez one, ki se stoje pred mano, kaj je v kotu, zagledam na deskah, ki so položene čez dve leseni kozji, mrtvo neko žensko. Vsaj tako morem presoditi po obleki, ki jo ima na sebi, kajti namesto glave ima samo kepo krava-vega, razbitega mesa, brez vsake podobe. Zraven te strašno zmaličene glave, v katere laseh se lepjo možgani, pomešani s strjeno krvjo, pa leži majhno, komaj dve leti staro otroče s srčkano, zla-

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1—; teni-tovanski oglasi Din 2—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Službe zastopnika
ali kaj sličnega, sprejemem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7483. (a)

Ekonom
v vseh panogah kmetij-stva izvežban, s 15letno prakso — želi primerne službe. Cenjene ponudbe upravi »Slov.« v Mariboru pod »Škrben«. (a)

Vajenci

Dečka
poštenih a revnih staršev, zdravega in vestnega ter lepega vedenja, sprejemem v steklarstvo delavnico. — Po izučanju služba stalna. Vsa oskrba v hiši. Nastop takoj. — Ferd. Hlebiš, trgovina stekla in porcelana, Kranj. (v)

Službodobne

Pletilje
spretno, ter učenko — sprejemem za stalno. K. Soss, Mestni trg 18. (b)

Izurnjena pletilja
se takoj sprejme. M. Aleš-šovec, Cankarjevo nahr. št. 1-L. (b)

Gospodično
z dobrimi spričevali in z znanjem več jezikov — sprejemem k otrokom ev-kot varuško. Ponudbe pod »Zanesljiva« št. 7505 upr. »Slov.« Maribor. (b)

Poizvedbe

Aktovka
z geometrijskimi skicami in načrti je bila izgubljena 2. t. m. blizu mosta čez Savo pri Sv. Jakobu. Najditelja prosim, da jo proti nagradi odda na županstvu občine Ihan. e

Kupimo

Otroški voziček
daljnogled, otomano in šivalni stroj — kupim. Ponudbe pod »Gotovina« št. 7497 upravi »Slov.« k

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Pouk

Prikojevalni tečaj
za
damska in moška oblačila se vrši od 16. VII. do 4. VIII. 1934 v priznani strokovni šoli. Ta tečaj je priporočljiv tudi za privatno uporabo, ker se vrši točno po novo izdani knjigi
»TOALETA«
ki je v vseh knjižarnah in v šoli sami na razpolago. Prijave sprejema in daje pojasnila lastnik šole
TEODOR KUNC
Ljubljana, Sv. Petra 4/II.

Denar

5000 Din posojila
prosi upok. uradnik, posestnik itd. Vrne 6000 Din v zaporednih mesečnih obrokih po 500 Din, začeni drugi mesec po prejetem posojilu. Jamstvo. Pismene ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro 5000 št. 7246. (d)

Stanovanja

IŠČEJO:
Mirna stranka
treh odraslih oseb išče eno-ali dvosobno stanovanje s kabineto v frančiškanski fari — za takoj ali pozneje. Plača do 500 Din. Dopise poslati na upravo »Slov.« pod »Točen plačnik« št. 7485. (c)

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje
s kopalnico, pritliklinami ter uporabo vrta — oddam s 4. avgustom. Apšihova ulica 17, Bežigrad. (č)

Trisobno stanovanje
krasno, s kopalnico, in vsemi pritliklinami, se odda s 1. avgustom za 600 Din v Mostah. Nova hiša. Poizve se od 3 do 4 pop. Erjavčeva cesta 22. (č)

Dvosobno stanovanje
s pritliklinami oddam v Mostah za 440 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7521. (č)

Štirisobno stanovanje
v I. nadstropju, moderen komfort, vse pritlikline, v bližini kavarnar Evrope — istotam
poslovni prostori
v pritličju, 3 sobe z modernim komfortom — se odda za 1. avgust. Vprašanja pod »Zmerna cena« ev. naslov v upravi.

„Čudež! tega kurjega očesa ni več!“

Saltrat Rodell, ta kisikova kopelj, omehča kurja očesa tako, da jih lahko odstranite s korenino vred. Za vedno so prenehale vse bolečine in nevarnosti. Saltrat Rodell izloča kisik ter ustvarja mlečno kopelj, ki odstranjuje kurja očesa, zdravi oddrgnjena mesta ter odpravlja otekline v toliki meri, da lahko nosite obuvale manjše številke. Saltrat Rodell se prodaja po neznatnih cenah v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

Prazno sobo

prilapravo za pisarno — takoj odda uprava Oraž-novega doma, Wolfova ulica št. 12, dvorišče. (s)

Vnajem

IŠČEJO:
Trgovski lokal
iščem v bližini Kongres-nega trga za prihodnje četrtletje. — Ponudbe z opisom lokala in ceno v upravo »Slov.« pod št. 444-7441. (m)

ODDAJO:
Pekarno s hišo
dobro vpeljano, radi od-potovanja takoj oddam v najem. Ponudbe na: J. Mosker, Ljubljana, Tav-čarjeva ulica 2-II. (n)

Lokal s skladiščem
kakor tudi stanovanje s sobo in kuhinjo oddam s 1. avgustom 1934. Koroška 21, Maribor. Vprašati v dopoldanskih urah: Slomskov trg 11-L, vrata št. 5. (n)

Posestva

Droben oglas v »Slovenca«
posestvo ti hitro prodaj; če že ne z gotovim denarjem na kupca ti s knjižico da.

Proda se poslopje
v Ljubljani, v bližini gl. kolodvorja. Uporabno za razne svrhe. Moderno stanovanje, velika skladišča, kleti, delavnice, pi-sarna, obsežno dvorišče, zaokroženo. Plačilo 70 % hranilne vloge, ostalo po dogovoru. Ponudbe pod šifro »111« št. 7498 na upravo »Slovenca«. (p)

Novo hišo

polet Ljubljane, prodam za 60 ali 70.000 Din. Po-nudbe na ogl. odd. »Sl.« pod »Nekaj gotovine« št. 7492. (p)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajal a? motorja bi znebil se rad. hrz kupcev ti mnogo prišene Slovenec na manjši inšerat

Nudimo Vam
za majhen denar dobra oblačila. — A. Presker, Sv. Petra cesta 14. (l)

Telefon 2059
PREMOG
KARBOPAKETE
DRVA, KOKS nudi
Pogačnik
Bohoričeva ulica št. 5.

Motorni čoln
prvovrsten, takoj prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7511. (l)

2 postelji
belo pleskani, rabljeni — naprodaj. Andlovic, Kolo-dvorska ulica 11. (l)

Čitajte in širite
»Slovenca!«

ALEKSANDROVO OTOK KRK

NAJLEPŠE KOPALIŠČE GORNJEGA JADRANA

HOTEL VILA LUCIJA

TIK OB MORJU

Penzion Din 55-65 — Prvovrstna postrežba — Zahtevajte prospekte — Ugodne pavšalne cene

Nova uprava Boris M. Plesničar (prej v Park-hotelu na Bledu)

Hotel „Madeira“

Orboska

(Dalmacija - na otoku Hvaru)

Prekrasno kopališče - Popolnoma nov, udoben in moderen hotel - Leži na sami plaži, obdan z največjim borovim gozdom - Najlepša panorama na Jadranu - Divno, bistvo morje - Zrak izredno čist, diši le po borovem gozdu in morju - Za zabavo: piano, radio, motorni čolni, jedrilice, gondole itd. - Dnevna parobrodarska zveza s Splitom - Kuhinja prvovrstna in obilna - Vina naj-boljša - Cene pensiona za začetek radi reklame I Z R E D N O N I Z K E.

Zahtevajte takoj prospekte.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)
lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo-liuba« in »Bogoljuba«, naročate inšerate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

PREHODNA DEKLISKA DOBA JE MED 12. IN 17. LETOM.

To je doba, ko mora imeti vsako dekle jako in zdravo kri, močne in zdrave živce in iz-boren tek. To daje »Energin« za jačanje krvi, živcev in teka.

»Energin« se dobi v vseh lekarnah, polilirska ste-klenica 35 Din.

Reg. S. br. 4787/32

tolaso glavico. Spi. Mirno in sladko spi kakor an-gelček in kakor da je vse to okoli njega samo sen in ne resnica.

Hitro odstopim. Ta prizor mi je tako čudno tuj, da me arepletava groznica.

Povprašam staro ženo, ki sedi ob zidu na ne-kakšni klopi, kaj vse to pomeni. Ne moreva se sporazumeti. Govori nekakšno čudno mešanico polj-ščine in rusčine in še to mešanico zaradi brezob-žarnosti ne razloži. Vprašam zato nekega mo-žakarja, ki mi pove, da je mrtva ženska, ki tam leži, gospodinja te hiše, otročiček pa njena hčerka.

Danes smo hoteli oditi v Przemysl, če ga še niso obkolili Rusi,« mi pripoveduje. »Tukaj nam ni več obetanka. Z nekega časa sem se skoro vsak dan bijejo na teh gričih. Včeraj pa je prišel k nam neki general in ta nas je pustil sklicati (veste, naša vsa leži onstran griča v dolini) in nam raz-delil neke listine, izkaznice menda, da bi nas spustili v Przemysl.

Še pred solnčnim vzhodom smo hoteli oditi. Upali smo, da pridemo tja neopaženo, ker so nam vsa pota dobro znana. Saj smo v mirnem času sko-ro vsak teden vozili razno zelenjavo na trg v Przemysl.

Mi iz vasi smo bili že vsi pripravljeni, samo na gospodinjstvo te hiše smo še čakali. Ko pa je le od nikoder ni bilo, nas je zaskrbelo, da se ji je kaj pripetilo. In zato je stopil Čirikov, vidite ta starec ob peči, sem in jo našel takšno, kakor jo vi-dite zdaj, tam zadaj za hišo pri potoku. Vedrico za vodo malo v stran... Gotovo je hotela zgodaj zjutraj v naglici še kaj skuhati za malo, pa je od nekeje priletel oster izstrelek in ji razmesaril glavo...

»Sicer,« doda po kratkem premolku, »tako zgodaj navadno ne streljajo; pa se je to lahko zgodilo že včeraj zvečer, ali pa...« Pogleda me nezaprano in zamahne z roko, kakor da se je pre-mislil izreči svoje sumnje.

Tudi jaz molčim nekaj časa, potem ga vpraš-am:

»Mislite,« mu pravim in mu gledam naravnost v oči, »da je to naredil kdo od naših? — Name-noma? Tako mogoče radi... saj me razumete?«

»Če mislim?« odgovori po daljšem obotavlja-nju, »če mislim?« ponovi še enkrat in obraz se mu raztegne v zaničljive gube. — »Nič ne mislim! Vem! In tudi lahko govorim, saj mi nihče ničesar ne more. Sicer pa... sodeč po vašem obrazu, ste pošten človek.«

»Veste,« nadaljuje svoje pripovedovanje in v njegovem glasu čutim pritajeno jezo, »včeraj so bili tukaj huzarji. Samo kakšnih šest, sedem. Tudi ko so drugi vojaki že odšli, so se oni še vedno podili dot okoli. Vse mogoče in nemogoče stvari so hoteli imeti od nas. Ker jih nismo razumeli, so si jemali kar sami. Tudi proti večeru, ko smo od-hajali, sem še videl enega, ki je vohal okoli hiše. Visoke postave in črnega obraza je bil kot cigan. Stopil sem nazaj in svetloval ranjki, naj gre raje z nami v vas, kjer je bolj varno ko tu na samoti. A ni hotela... Zvečer so nekateri izmed naših sli-šali presunljive krike, pa si nihče ni upal iti po-gledat kaj je. Saj veste, ponoči, pa še v takšnih časih!«

S tem še nikakor ni dokazano, da jo je ubil. Kričanje je lahko prihajalo tudi od drugod. Prav mogoče je, da jo je ubila iver od granate, katero je slučajno naneslo vstran,« mu ugovarjam, če-prav sam ne verujem tem domnevam.

»Se motite!« me zavrne z odločnim poudar-kom, kakor bi se hotel zavarovati proti vsakemu ugovoru. »On jo je ubil! Vedrica, ki je ležala zraven nje, je bila vsa okrvavljena in ob njenem spodnjem robu so se še držali kosci kože in šopi las. In potem... Pojdite z menoj!«

Vzame svetilko s stene in stopi k mrliču. Z roko previdno odstrani lase, ki ji pokrivajo de-ano sence in vzkligne:

»Poglejte!«

Na koščku bele, prosojne kože, ki je v razme-sarjenem obrazu ostala vidna, zagledam razločen odtis podkvice, kakršno imajo vojaki pribito na petah svojih čevljev.

»Ste zdaj prepričani?« me vpraša, ko je obesil svetilko nazaj na prejšnje mesto. »In najhuje je to,« povzame takoj spet besedo, »da je tudi njen mož v vojni in da jo je prav za prav ubil njegov tovariš, njegov brat. A Bog ga bo našel! Njemu se ne bo skril. Kajnovo znamenje nosi na čelu in to ga bo ugonobilo in hušja bo njegova smrt, kakor je bila smrt nesrečnice!«

★

»Kaj, ali ni čudno tam notri?« me vpraša Strgule, ko sedem kraj njega in mi ponudi kavo, ki jo je med tem prelil v skledico.

»Ne samo čudno, ampak tudi grozno,« mu od-govorim in mu povem, kaj sem videl in slišal.

»To je res grozno,« mi pritrdi, ko je po svoji navadi dolgo sam zase razmišljal o tem, kar je slišal. »Zmerom sem trdil, da je hudoben človek slabši od samega bognasvaru! Ampak reci kar hočeš, čudno je to,« razpreda dalje svoje misli, »da nam je posamezen človek, kakor na primer Strukelj ali pa ta ženska več kakor vsi ti isti tisoči, ki jih puščamo za sabo.«

»Mogoče zato, ker so ti posamezniki povsem nedolžni, med tem ko mi, četudi le prisiljeni, z mislijo na uboj dvigamo roke proti svojim bra-tom,« mu zamišljeno odgovorim in v mojem srcu je čudna razdvojenost.

★

»Ali je kdo od vas slišal, da so šli naši toč mimo?« vprašuje Mežnarč.

»Šli so, šli!« pokima eden izmed onih dveh ki eta šla z njim na poizvedbo. »Ko si ti odšel po druge v dolino, sem vprašal neko staro baburo, ki je prišla iz hiše. Ta mi je povedala, da so se utaborili za onim gričem, ki leži pred nami.«